

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene Inzeratov:

Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglasil v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 56, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Žrtve za svobodo.

Ko je upravljala Jugoslavijo vlada g. Davidovića, je P.-P. časopisje skušalo huj-
skati javnost, češ, da se država »razkaja«,
da se »rušijo temelji zakonitosti« in da
se začena doba »notranjih nemirov«. V
resnici pa ni še nikdar v Jugoslaviji vladal
tak red in mir in se niso zakoni tako spo-
štovali, kakor pod vlado g. Davidovića.
Vsak državljani je bil sigurni svojega živ-
ljenja in nepodkupna ter neodvisna pra-
vica je ščitila izpolnjevanje zakonov. Niti
najmanjši nered ni kalil mirnega poteka
zasebnega in javnega življenja v državi.

Komaj pa je po kršenju parlamenta-
rizma zopet nastopila P.-P. vlada, so se
začela nasilja po vseh krajih države. Re-
žim Pašića-Pribičevića-Zerjava, ki se je
uvedel v javnost pod geslom, da hoče
»konsolidirati razmere in pripraviti tla
resničnemu sporazumu«, je proti svojim
političnim nasprotnikom uvedel teror, ki
se od dne do dne bolj stopnjuje. In ravno
v času, ko veliki župan ljubljanske oblasti
uradno zagotavlja, da vlada ne namerava
nobene nasilja, se je v Belgradu prelila
nedolžna kri akademične mladine, ki je
manifestirala za temeljne svoboščine vsa-
kega državljanca, posebit pa za svobodo
vseučilišča.

Orožništvo, poslano od P.-P. režima
na svobodna akademična tla, kjer je mla-
dina mirno zborovala, da sklene protest
proti Pribičeviću nasilju nad vseučil-
iški profesori, je v avli streljala na
neoborožene dijakke, 30 lahko, 3 pa težko
ranilo, 1 pa je dobil dva smrtonosna strela
v trebuh, tako da je najbrž že mrtev.

Teror je tedaj v polnem razmahu.
Pašić-Pribičević-Zerjavov režim je pustil
daleč za seboj Mussolinija in Primo de
Rivera, ki dozdaj še nista poslala oboro-
žene sile nad vseučiliške dijakke. To je
bilo pridržano P.-P. vladi, ki je na to
lahko ponosna. Sploh je v zgodovini mo-
derne države doslej nezaslišano dejstvo,
da je cela četa orožnikov vdrla v vseučil-
iško avlo, da tam strelja na neoborožene
mladeniče in jih okoli 34 deloma težko
deloma lahko rani, enega pa ustrelil. To
se je prvič na svetu zgodilo v Jugo-
slaviji. Tako se »pripravljajo tla resnič-
nemu sporazumu« in se »konsolidirajo
razmere« ter »dviga ugled naše države«.

Kljub nepopisnemu ogorčenju, ki se
mora vsakega demokratično in pošteno
mislečega človeka ob tem strašnem činu
polastiti, rečemo čisto mirno: Presneto
slab in zanič mora biti režim, ki pošilja
celo kompanijo orožnikov na mlade fante,
ki nimajo drugega orožja kakor svoje po-
šteno prepričanje in za svobodo navdu-
šena srca! Če režim ne more mirno pre-
nesti protestnih resolucij akademikov za-
radi gaženja akademične svobode, marveč
mobilizuje proti njim svojo oboroženo silo,
potem ne damo za ta režim počenega
groša.

Pomislimo moramo, da stojimo šele v
začetku velivne borbe! Kaj bo še vse
storila ta vlada, da »konsolidira razmere«
in »pripravi tla resničnemu sporazumu«!
Krvavi dogodki na belgrijskem vseučil-
išču so šele overture.

Mi mislimo, da ni treba danes temu
ničesar več dodati. Vsak, kdor bo bral
poročilo iz Belgrada, si bo čisto na jas-
nem, kajti strelji na belgrijskem vseučil-
išču povedo sami čisto vse. Imamo dikta-
turo, ki se ne ustraši nobenega sredstva.
Imamo pa tudi ljudstvo, ki se ne ustraši
nobene nasilja. Diktatorjev je ena pest,
ljudstva v Jugoslaviji je na milijone, ki jih
niče ne bo mogel zadrževati, da ne bi
februarja meseca dali zakonitim potom
izraza svoji volji. Kri, prelita v Belgradu,
bo še trdneje spojila medseboj vse, ki
mislijo pošteno v tej državi, Srbe, Hrvate
in Slovence. Žrtve, ki je doprinesla za
svobodo akademična mladina v Belgradu,
je porok zmage demokracije, poštenja,
bratskega sporazuma v Jugoslaviji in po-
raza tiranije.

NEMŠKO-RUSKI TRGOVSKI SPORAZUM.

Berlin, 4. decembra. (Izv.) Pogajanja
za sklep trgovske pogodbe med Nemčijo in
Rusijo napredujejo po izjavi predsednika
sovjetske komisije Ganeckega zelo ugodno.
Rusija si posebno prizadeva doseči carine
prost izvoz žita iz Rusije v Nemčijo.

Napad policije in orožništva na belgrijske akademike.

VEČ DIJAKOV TEŽKO IN LAHKO RANJENIH. — UČITELJ - PASANT SE BORI S
SMRTJO. — ZA NASKOK NA DIJAKE JE BIL DAN SIGNAL. — RAZBURJENJE V
BELGRADU.

Belgrad, 4. dec. (Izv.) Za danes sli-
cani shod belgrijske vseučilišne mladine,
ki je hotela protestirati proti reakciji, se je
začel ob 10. dopoldne na vseučiliščnem dvo-
rišču. Navzočih je bilo okrog 2000 pristašev
vseh klubov z izjemo Pribičevićevih Orju-
našev, ki so se po nalogu svojega načelnika
absentirali in stavili na razpolago orožni-
štvu in policiji za pohod proti tovarišem.

Že pred shodom se je zvedelo, da so
Orjunaši prevzeli vlogo agentov izzivačev
in da so izdelali točen načrt, kako prepre-
čiti zborovanje. Vsled tega so bili zboro-
valci čvrsto odločeni, da v miru in redu do-
končajo zborovanje, da ne bo povoda pla-
čanim agentom, da bi mogli z vpitjem iz-
brisati vtiš zborovanja.

Pri zborovanju so bili navzoči tudi za-
stopniki zagrebškega vseučilišča, ki so ob-
vestili zborovalce o svojih sklepih, nakar je
govorilo več govornikov. Obsodili so vse
nasilje in protizakonite metode, ki se uva-
jajo v poslednjem času v prosvetno politiko.

Nato je predsednik shoda Stefanović
predložil resolucijo, v kateri protestirajo
proti odpuščanju vseučilišnih profesorjev,
proti temu, da policija zapira in preganja
dijake na njihovih zborovanjih in proti te-
mu, da policija gazi avtonomijo vseučiliš-
a, da oborožena vpada v vseučiliščno
zgradbo in surovo izganja zbrano dijaštvo.
Zato se sklene štiritidnevni štrajk.

Ta resolucija je bila sprejeta z odobra-
vanjem in izvoljena je bila posebna deputa-
cija, da jo izroči rektorju Pavlu Popoviću.
Ker ga niso našli, je predsednik pozval na-
vzočce, naj se razidejo. Akademiki so se v
gručah, kakor je to po zborovanjih navada,
pričeli razhajati. Vendar jim je bilo tudi to
onemogočeno. Kajti med tem, ko se je vr-
šilo zborovanje, se je zbrala nepregledna
množica policije, orožništva in orožništva
na konjih pred vseučiliščem in zasedla vse
izhode.

Orožništvo in policija sta bila pod po-
veljstvom nekega podpolkovnika. Kljub
temu obleganju policije in kljub izvalnim
klicem Pribičevićevih orjunašev so posku-
šali akademiki mirno se raziti. En del je
odšel od vseučilišča proti glavni ulici, dru-
gi del pa je krenil proti Kalemegdanu. Ko
so prvi dijaki prišli v ulico Vuka Kara-
džića, ki meji tik na vseučilišče, jih je tam
ustavila policija in orožništvo, ki je bilo
pod vodstvom Pribičevićevega pristaša
akademika Stevanovića. Policija in orož-
niki so pritiskali na akademike in jim za-
stavili pot s te strani. Dijaki so se hoteli
vrniti. Padali so klici za avtonomijo vse-
učilišča. Med tem je na povelje Pribičevi-
čevega dijaka eden od orožnikov izstrelil
dva strela v zrak, kar je bilo dogovorjeno
znamenje za splošen napad policije in
orožništva na akademike.

Z vseh strani je na to orožništvo pri-
tisnilo na odhajajoče akademike in pričelo
s kopiti tolči po njih, kakor tudi po občin-
stvu, ki se je tam nahajalo. Akademiki so
se vsled tega napada iznenadeni pričeli
vračati in umikati proti vseučilišču. Po-
slednje njihove vrste so bile neprestano
izpostavljene surovostim orožnikov in poli-
cije. Že tekom tega umika so bili številni
dijaki lažje, nekateri težje ranjeni. Več jih
je bilo v nezvesti. Napadene je policija
potisnila še naprej in pretepala v nezvesti
ležeče akademike.

Policija je med tem neprestano stre-
ljala. Ko so dijaki videli, da so od vseh
strani preganjani od policije, so se umak-
nili v avlo, hoteč tam pričakovati interven-
cije, da se jim dovoli, da se morejo raziti
domov. Med tem pa je pod vodstvom Pribi-
čevićevcev večji oddelek policije in orož-
ništva vdrl v avlo. Orožniki in policisti so
pričeli v avli vseprek udarjati s kopiti in
streljati. Streljati je pričel nek orožniški
korporal, nakar ga je eden od akademikov
udaril s palico po glavi. Po tem incidentu
je nastal splošen pokol in napad in stre-
ljanje. V avli je padlo večje število težko
ranjenih in masa lahko ranjenih.

Služajno se tam nahajajoči učitelj Mio-
mir Ristić se je z dijaki vred umaknil v

avlo in ravno ko se je hotel umakniti v
višje nadstropje po stopnicah, je pritekel
nek orožnik in oddal dva strela v njegov
trebuh. Ristić se je takoj zgrudil.

Njemu, kakor ostalim težko ranjenim
je bila prožena prva zdravniška pomoč na
dekanatu medicinske fakultete, kamor so
prenesli vse ranjence. Že pri prvem pre-
gledu so zdravniki izrazili svoje dvome, da
bo Ristić ostal pri življenju. Zanimivo je,
da so bile vse telefonske žice, ki vodijo iz
vseučilišča, prekinjene, tako da se iz vse-
učilišča ni moglo telefonirati niti po zdrav-
nika niti po kako drugo pomoč.

V vseučiliški avli se je našlo mnogo
revolverskih izstreljenih patron, ki so jih
akademiki zbrali in izročili rektorju Popo-
viću. Ugotovljeno je, da so vse izstreljene
patrone iz orožniških revolverjev. Poleg
smrtno ranjenega Ristića sta težko ranjena
tudi akademika Lazarević in Stojanović, ko-
likor se je moglo zvedeti. Kajti policija drži
v največji tajnosti imena ranjencev, tudi
ne da nobenega pojasnila o njihovem sta-
nju. Zato se smatra, da je težko ranjenih
večje število.

O učitelju Ristiću so se proti večeru
raznesle vesti, da je že umrl. Vesti še niso
potrjene. Policija je poleg tega aretirala
nad 50 akademikov. Šele pozno popoldne
se je na intervencijo akademskega senata
dovolilo dijakom, da so zapustili vseučil-
išče. Med prebivalstvom vlada največje
ogorčenje radi tega nastopa Pribičevićevih
orožnikov in sploh obsojajo tak način udu-
ševanja javnega mnenja. Za jutri je aka-
demski senat sklical sejo, da zavzamen na-
pram tem težkim in krvavim dogodkom na
belgrijskem vseučilišču svoje stališče.

LAŽNIV POLICIJSKI ZAGOVOR.

Zanimivo je, da je policijska uprava
mesta Belgrada izdala nekaj komunike, v
katerem skuša svoj krvavi zločin na cini-
čen način opravičiti. Komunike se glasi:

»Danes okrog 11. dopoldne, ko se je
vršila protestna skupščina na vseučilišču
radi vpokojitve dveh zagrebških profes-
orjev, so se dijaki odhajajoč napotili v Vuk
Karadžićevo ulico, deloma na ulico Kneza
Mihajla. Njih vodje so bili znani pristaši
komunistov in republikancev. Belgrijska
mestna uprava je hotela preprečiti napade
na glavni ulici in jih je obvestila o prepo-
vedi manifestiranja po glavnih ulicah in
jih pozvala, naj se mirno razidejo. Demon-
stranti so proti pozivu navalili na javne or-
gane, jih udarjali s palicami in oddali ne-
koliko revolverjskih strelcev na orožnike.
Nato so jih žandarji s silo v kratkem času
razgnali. Pri tej priliki je eden od orožni-
kov izstrelil strel v zrak. Nekaj demon-
strantov je odšlo v avlo, odkoder so oddali
nekoliko revolverjskih strelcev na orožnike.
Mir je bil takoj vzpostavljen. Pri tej priliki
je bil težko ranjen Ristić, dva dijaka pa
lažje. Od javnih organov pa eden težko,
4 pa lažje.«

Tako se glasi komunike policijske
uprave mesta Belgrada, iz katerega se vi-
di, da hoče policija zvrniti vso krivdo na
dijake, kakor da so oni prvi začeli streljati.
Nepobitno je dokazano po pričah, da ni
začel niti oddal nobenega strela noben aka-
demik. Ravnotako so neresnični podatki o
ranjenih, ker od orožništva, kakor znano,
ni nihče ranjen. Od dijakov je težko ranje-
nih večje število, lažje ranjenih nad 30.

JAVNO MNENJE.

Belgrijski popoldanski listi so že za-
vzeli stališče in sicer pišejo »Novosti«:

Danes je Belgrad doživel mučen in
krvav dan. Vračajo se težki dnevi, dnevi
krvavih demonstracij. Akt režima je veliko
težji, ker ni bilo nikake podlage in potre-
be, da se postopa tako. Danes je policija
streljala na akademike. Ranjeni in prete-
peni akademiki so ležali na trotoarju pred
vseučiliščem. V sami vseučiliški zgradbi
pa je policija napadla dijaštvo. Nato »No-
vosti« opisujejo dogodke, kakor so potekali.

Pribičevićeva »Reč« pa piše v tonu,
ki je še bolj ciničen, kakor komunike in
ne govori o akademikih, ampak o orožni-
kih, kakor da bi bili imeli orožniki zboro-
vanje in da so oni postali žrtve režimo.

POZOR PRED DENUNCIANTI!

Belgrad, 4. dec. (Izv.) Iz zanesljivega
vira smo zvedeli, da je pravosodni mini-
ster izdal zaupno naročilo vsem sodiščem,
da se morajo oni, ki bi govorili ali dejan-
sko ali samo na videz žaljive besede proti
kralju, takoj zapreti in kaznovati z zaporom
najmanj treh let.

SESTANEK NINČIĆ - MUSSOLINI.

Belgrad, 4. decembra. (Izv.) Danes
proti večeru je poslanik Bodrero obiskal
Ninčiča, ministra za zunanje zadeve. Ka-
kor se poroča iz krogov zunanjega mini-
strstva, se je pri tej priliki govorilo o
obisku Ninčiča in Mussolinija. Ninčič bi
imel glasom tega sporazuma odpotovati
v ponedeljek.

ODPLAČEVANJE DOLGOV.

Belgrad, 4. decembra. (Izv.) Zunanje
ministrstvo je danes vsem zaveznikim
državam odposlalo posebno noto, v kateri
odgovarja na zahtevo francoske vlade, da
mora naša vlada plačati anuitete bivših
avstro-ogrskih sedaj na našo državo pripa-
dajočih dolgov. V tej noti vlada izjavlja,
da je pripravljena izpolniti vse obveznosti.

ZAGONETEN UMOR V BELGRADU.

Belgrad, 4. dec. (Izv.) Danes se je na
stanovanju tukajšnjega ameriškega pod-
konzula izvršil kriminalen zločin, ki je
zelo zavil v temo. Zjutraj je namreč ame-
riški podkonzul Harry Dalton prijavil
policiji, da ga je njegova prijateljica ho-
tela ubiti, vendar da je pravočasno po-
begnil. Ko je policija odšla na njegovo
stanovanje, je našla tam konzulovo pri-
jateljico mrtvo z revolverjem v roki.
Vendar pa se zdi, da je samomor izključen
z ozirom na lego, kakor je bila najdena.
Vsekakor je to zopet nova čudna afera.

Italija.

MUSSOLINI PRED SODNIM STOLOM SENATA.

Rim, 4. dec. Včeraj se je v palači Ma-
dama sešel senat, da razpravlja o prora-
čunu. V nasprotju s poslansko zbornico je
postavil senat kot prvo točko proračunske
razprave na dnevni red proračun notranje-
ga ministrstva. To dejstvo je potrjevalo
vesti, da doživi sedanji režim v senatu
ostro obsodbo. Zato je bilo zanimanje za
sejo izredno veliko; vse tribune so bile na-
bito polne. Vlado je zastopal Mussolini s
par ministri.

Sejo je otvoril predsednik Tittoni.
Ker so odgodili interpelacije, se je takoj
začela razprava o proračunu. Kot prvi je
govoril sen. Lusignoli, ki je takoj
uvodoma izjavil, da topot ne bo mogel gla-
sovati za zaupnico vladi. Fašistovska vlada
je od junija t. l., ko je dobila pogodno za-
upnico, razočarala njega in vse, ki so za-
upali v njeno akcijo. Fašizem je razveljavil
temeljna načela italijanske tradicije. Mus-
solini je zamenjal državo s stranko. (Ker
je Mussolini sedel s prekrižanimi rokami
in gledal v strop, ga je govornik ostro apo-
strofiral: »Hotel bi, da me gosp. ministrski
predsednik poslušša ...« Mussolini: »Poslu-
šam.« Sen. Lusignoli: »... poslušša z večjo
obzirnostjo.« Mussolini skoči kvišku in za-
hleva besedo, nakar poravnava stvar pred-
sednik Tittoni.) Nato se peča govornik z
vladnimi grehli. Vlada ni držala niti ene
svoje obljube. Bojazen pred komunizmom
je neosnovana. Edina nevarnost za državo
je danes v tem, da še dalje ostane nad-
vlada ene oborožene stranke nad celim na-
rodom. Nešteti državljani imajo danes sa-
mo en cilj: da se izvrši človeško in kulturno
delo za upostavo normalnosti, to je za-
konitosti, svobode, reda, enakosti za vse,
posamnike in stranke.

V imenu industrijalcev je govoril sen.
Conti, ki je sicer priznal fašizmu zaslu-
ge za gospodarsko obnovo, a naglasil, da
je pa pri tem zaostala moralna obnova, brez
katere tudi prva niha stalnosti. Rekel je,
da dežela nujno zahteva, da se loči državna
hierarhija od strankarske. Da napovedane
ustavne reforme ne smatra za potrebno in
da hoče, da vrši pravosodje svoje naloge

svobodno in neovirano. Dežela hoče biti vladana kakor družina, v kateri ima vsak svoje dolžnosti, pa tudi pravice.

Za narodne katoličane je govoril sen. Crispolti, ki se je kot edini izmed današnjih govornikov izjavil za vladu, dasi je tudi on kritikoval razne nedostatke.

V imenu konstitucionalne opozicije je govoril sen. Albertini, ki je ostro kritikal režim in temeljito dokazal nerazdružljivo zvezo med fašizmom in režimom in neposredno odgovornost predsednika Mussolinija za vse zločine rasizma in milice, za vse nezakonitosti. Vsa preteklost se dviga na obtožbo in zahteva, da Mussolini zapusti svoje mesto in prepusti krmilo drugim močnejšim rokam, ki bodo oborožene zgolj z zakonom in bodo z ram utrujenega italijanskega ljudstva vzele težki križ neizpolnjenega desetletnega hrepenenja po varnosti in redu, po svobodi in pravici.

Tudi naslednji govornik sen. Ben-sa je izjavil, da vladi ne more dati zaupanja. Razpravljal je o nevzdržnih razmerah, ki jih je ustvaril v državi sedanj režim in opozoril med drugim na dejstvo, da so prefrakti orodje vlade in mnogokrat tudi orodje pokrajinskega rasizma. Toleranca je moralna dolžnost za državno oblast, a fašizem se je gori do svojih prvih glav izkazal kot krajino netoleranten. Prilastil si je monopol na patriotizem ter je ločil Italijo v dva dela: fašiste in zavržence. Ni čuda, da so se smatrali fašistovski elementi kot vsemogočni, stoječi nad vsemi zakoni ter si prilastili celo pravico kaznovanja.

Senat bo nadaljeval razpravo o notranjem proračunu v današnji seji.

Poslanica predsednika Coolidge-a kongresu.

Washington, 4. decembra. (Izv.) Predsednik Coolidge je 3. decembra prebral svojo poslanico na kongresu. V poslanici naglašajo dobro razmerje, v katerem se nahajajo Zedinjene države z vsemi državami: Temeljna misel ameriške politike je svetovni mir. Obnova Evrope ni politično, ampak gospodarsko vprašanje. Na rešitvi tega vprašanja naj bi sodelovali tudi zasebniki. Amerikanci pa ne smejo podpirati militarističnih stremeljenj evropskih držav. Kljub svoji miroljubnosti pa Zedinjene države ne bodo pristopile Društvu narodov, pač pa bodo podpirale misel svetovnega razsodišča, čegar razsodbam naj se vsak prostovoljno podvrže. Coolidge se je dalje izjavil proti tekmi v oboroževanju. Svojo poslanico je končal Coolidge z besedami: »Želim, da vsi narodi gledajo v ameriški zastavi simbol vlade, ki v svoji državi ne trpi nobenega zatiranja in tudi ne dopušča nobenih napadov na tuje dežele.«

HERRIOT O VNANJI POLITIKI FRANCIJE.

Pariz, 4. decembra. (Izv.) Ministrski predsednik Herriot je danes nameraval govoriti v odboru za vnanjo politiko in dati članom odbora nekatera pojasnila, ki pa niso za javnost. Komunist Doriaud je iz-

javil, da zanj ni nobene tajnosti. V sled te izjave je Herriot opustil svojo prvotno namero in je govoril le v splošnem o komunistični agitaciji v Severni Afriki, v Siriji in na daljnem vzhodu.

KRASIN V PARIZU.

Pariz, 4. decembra. (Izv.) Krasin je danes prišel v Pariz. V imenu francoske vlade ga je na kolodvoru pozdravil načelnik političnega oddelka francoskega zunanjega urada.

STROŠKI OKUPACIJE PORURJA.

Pariz, 4. decembra. (Izv.) »Temps« javlja, da je veljala okupacija Porurja Francijo 3200 milijonov frankov.

NAPETOST V ŠPANIL.

Madrid, 4. decembra. (Izv.) Iz mnogih krajev poročajo, da se republikansko gibanje v deželi vedno bolj širi.

PORAZ ŠPANCEV V MAROKU.

Gibraltar, 4. decembra. (Izv.) Iz Maroka poročajo, da se položaj Špancev vedno bolj slabša.

POLJAKI SE OBOROŽUJEJO.

Varšava, 4. decembra. (Izv.) Poljski vojni minister je v sešnu obširno utemeljeval potrebo izrednih kreditov za oboroževanje in izpopolnitev poljske armade. Poljska je ogrožena od dveh strani, od ruske in nemške. Rusija razpolaga z 62 pehotnimi divizijami, z močno konjenico in z nad 100 letalskimi oddelki. V zadnjih 6 mesecih je Rusija na novo organizirala 15 pehotnih divizij in je skupila nad 1000 letal. Po najnovejših poročilih pa namerava Rusija zgraditi doma še 12.000 letal. Nemčija pa je priredila letos vojaške vaje v takem obsegu na poljski meji, da mora Poljska nemškim vojaškim vajam posvečati vso pozornost.

TRGOVSKA POGODBA MED ANGLIJO IN NEMČIJO.

Berlin, 4. decembra. (Izv.) Trgovska pogodba med Anglijo in Nemčijo je sklenjena in tudi že podpisana. Besedilo pogodbe bodo objavili v petek. Pogodba je sklenjena za pet let in temelji na principu največje ugodnosti.

ODŠKODNINA ZA VDOVO GENERALA STACKA.

Kairo, 4. decembra. (Izv.) Angleška vlada je nakazala vdovi umorjenega generala Stacka 200 tisoč funtov šterlingov odškodnine. Vdova je denar odklonila s prošnjo, naj se ta svota razdeli med reveže.

TABORIŠČE ZALAEGRSZEG.

Budimpešta, 4. decembra. (Izv.) Minister notranjih zadev je izjavil, da namerava vlada opustiti zloglasno taborišče za internirance v Zalaegerszegu.

Danes ob 7 zvečer vsi v Union na Miklavžev večer!

bini, zlasti Zupančičeva pozdravna pesem listu jima je jako ugajala. Gospod doktor se je takrat izrazil proti meni, da je ta pesem zrela tudi za Dom in Svet, meni je pa dal nekaj nasvetov in navodil, po katerih naj bi se ravnal pri prihodnih številkah, katere sem hvaležno sprejel. Toda ne vem, kaj je prišlo vmes, da smo po drugi ali tretji številki potem sploh prenehali z izdajanjem tega dijaškega lista, najbrže, ker smo se bali, da bi ne imeli kakih neljubih sitnosti s strani vodstva, ako bi nam prišli na sled. Radoveden pa sem, ali se je kje ohranila kaka številka tega lista.

Dijake je Krek učil češčine. Watzl je poučeval svoje tovariše v logiki in psihologiji na Černetovem stanovanju, kakor se je bil naučil pri Kreku. Poleg tega so imeli ligaši pri Černetu svoja predavanja: Watzl je n. pr. predaval o zgodovinskih lažeh glede papežinje Ivane, Dolšak o darvinizmu, Hubad o reformaciji, Dostal je imel predavanja apologetične vsebine. Ze iz vsebine predavanj je jasno, da so ti ligaši na svojih sestankih pripravljali orožje, ki so ga rabili v šoli pri debatah s svobodomiselnimi tovariši; imunizirali so se z njimi tudi proti opazkam, ki so padale proti veri tuintam izza katedra. — Z dr. Krekom so napravili ligaši tudi dva izleta: enega k Sv. Katarini, enega v Dol; poslednjega se je udeležil tudi A. Kalan. Prvega se je udeležilo po Kocjanovih zapisnikih 12 ligašev, drugega kakih petindvajset.

A ti sestanki so trajali nemoteno samo drugi tečaj šolskega leta 1892/93. Naslednje šolsko leto 1893/94 je namreč takoj v prvih mesecih ligo zadržalo.

Takrat je bil v Ljubljani pri Sv. Petru za kaplana Valentin Eržen, goreč duhovnik, sedaj superior Misijonske družbe v Ljubljani. Živel je v živahem stiku s svojimi župljani. Nekateri starši iz šentpeterske župnije so imeli svoje sinove na gim-

Stavka na ljubljanski univerzi.

Sestanek pretepačev pod vodstvom tajnika JDS in članka Orjune. — Univerza zaprta. — Divjanje Orjune. — Pretepi pred univerzo. — Stavka popolnoma uspela. — Nabunkana Orjuna.

Z ozirom na včerajšnji sklep slušateljev ljubljanske univerze, da izvede v znak protesta proti nasilni in nezakoniti upokojitvi vseučiliških profesorjev, proti brutalnemu nastopu policije na akademskih tleh v Zagrebu in proti divjaškemu nastopu »Orjune« na zborovanju akademikov v Ljubljani, enodneven štrajk, je dijaštvo preprečilo predavanja na univerzi. — Tajnik JDS je sklical predvčerajšnjem v »naprednem« domu vse svoje plačane pretepače. — Tu so sklenili, da je treba na vsak način poskusiti preprečiti današnjo stavko na univerzi. V ta namen je čelnik Orjune v imenu akcijskega odbora Orjune ponudil četo 60 oboroženih Orjunciev — neakademikov v pomoč slabotni Pribičevići skupini na univerzi. Ta sklep je ojunatil malodušne »naprednjake« za morebiten spopad.

Danes jutraj so se začele zbirati gručice akademikov pred univerzo, ki je bila vsled včerajšnjih dogodkov zaprta. Stavkujoči akademiki so se podali od univerze v Akademski dom, kjer so sklenili, da bodo popoldne ob 2 zborovali pred univerzo. Tekom popoldneva so Orjunci, ki so bili zbrani v večji skupini, stresali svojo onemoglo jezo nad posamezniki, ki so prihajali čitat oglaš na vratih vseučilišča.

Med 12. in 13. uro se je vršilo nastopno juridično predavanje, ki so se ga udeležili sami nejuristi, med njimi večina, ki niti srednje šole ni nikdar videla od znotraj. Takoj po 13. uri pa so oboroženi Orjunci zasedli vhod univerze z namenom, da omogočijo popoldanska predavanja. — Proti drugi uri so začeli prihajati štrajkujoči akademiki na napovedano zborovanje. Pred univerzo so se ustavili in začeli prepevati »Hej Slovenci«, »Lepa naša domovina« in »Naprej zastava Slave«.

Napad Orjune.

Na pesem »Naprej zastava Slave« je organizirana tolpa orjunciev navalila na stavkujoče akademike. V hipu so se zgrtele posamezne skupine, po 10 Orjunciev je naskočilo posamezne akademike, a bliskovito so se zgrnile gole pesti stavkujočih okrog teh gruč. Nekaj časa je bilo na vsem Kongresnem trgu čuti le pok palic in pesti.

Policija pomaže Orjuni.

Ko je prispela policija, je stavkujoče akademike razgnala in se pri tem posluževala tudi gumijevih palic, mesto da bi bila orjunske napadalce razkropila in največje njihove pretepače aretirala. To je tembolj čudno, ker znani Galzinja ni samo napadel nekega štrajkujočega akademika, nego tudi policijo samo. Policija je pustila napadalne Orjunce pri miru, da

so se mogli umakniti na akademska tla, da se bo mogla sedaj zagovarjati, da jim ni mogla priti do živega, ker ne sme prestopiti akademskih tal.

Abzug Jungschütz!

Nastop Orjunciev je hotel zagovarjati bivši predsednik »Orjune«, nekdanji avstrijski »Jungschütz«. A čim se je pojavil na vzvišenem prostoru je zaorilo iz skupine stavkujočih akademikov: »Jungschütz! nam ne bo govoril! Abzug »Jungschütz!« Kandelabrski govornik se je moral po brezuspešnih poskusih žalostno umakniti.

POZDRAV ZAGREBSKIH AKADEMIKOV.

Zagreb, 4. dec. (Izv.) Akademski mladina pozdravlja solidarni nastop ljubljanskih tovarišev v borbi za avtonomijo vseučilišča in protestira proti terorju. Živel!

KOMUNIKE AKCIJSKEGA ODBORA.

Stavkujočim tovarišem!

Stavko, ki smo jo sklenili na skupščini v Akademskem domu, smo častno izvedli. Izkazali smo tovariško podporo zagrebškim akademikom, ki so v boju za avtonomijo hrvatske univerze in za akademsko svobodo.

Kakor v Zagrebu tako so tudi pri nas sluge režima hoteli štrajk za vsako ceno preprečiti, kar se jim je vsled njihovega nasilja in naše vztrajnosti temeljito ponesrečilo. Mi smo storili svojo dolžnost. Štrajk je z včerajšnjim dnevom končan in se danes lahko udeležite predavanj.

Akcijski odbor je izdal tudi sledeči poziv akademikom:

Akcija, ki je bila sklenjena proti akademski sramoti na univerzi, to je proti pretepaškemu akademskemu klubu, ki nosi naslov »Orjuna«, se vodi energično naprej. Vsak, kdor je z nami iste misli, da mora ta sramota izginiti iz naše univerze, naj podpisše memorandum na akademski senat.

Kdor je na akademski skupščini glasoval za predlog, da pripravimo za bodoča zborovanja na univerzi organizirano četo proti organiziranemu pretepaškemu klubu, ga pozivamo, da se javi določenemu vodji.

JAVNO PISMO ČLANOM AKADEMSKIH DRUŠTEV »TRIGLAV« IN »JADRAN«.

Tovariši!

Brez vednosti večine izmed Vas so se udinjali Vaši reprezentantje protiljudski avtokraciji, še več, oni celo krijejo posurovele izpade akademske »Orjune« na skupščini dne 2. t. m. Vsi pa smo sokrivci zla, ako se mu ne zoperstavimo. Tako tudi Vi.

Uvideli ste, da so Vaši predstavniki zatajili svoje boljše prepričanje — iz katerih vzrokov, tega mi ne bomo raziskovali — toda v Vas samih vendar še tli ožen omladine, one omladine, ki je postajala za princip svobode nekoč bari-kade. Ali hočete res svojo prostost, — ta edini kapital intelektualca — še nadalje izročati v varstvo onih, ki se identifikirajo z metodami najodvratnejšega nasilja?

Dokumentirajte svojo solidarnost z elementi, ki v svojem intelektu vseeno še

I. Dolenc:

Prvi stiki dr. Krekovi s srednješolskim dijaštvom.

(Dalje.)

Na ta način si je gospod doktor Krek že pri prvem obisku osvojil naša srca in pri odhodu smo ga povprašali, ali smemo kmalu zopet priti, na kar nam je odgovoril: »Seveda, pa še druge svoje tovariše pripeljite s seboj!« Drugikrat so prišli z nami še drugi dijaki, za leto večji (Ludovik Dostal¹, Franc Sal. Watzl², Jožef Brajec³) ali manjši, tako da nas je bilo sčasoma vseh okrog 20. Sošli smo se včasih, tudi na stanovanju sošolca Franca Černeta. Imenovali so nas »ligaše«.

Nato citira p. Kocjan tozadevne odstavke iz Vadenjalovega opisa teh prvih dijaških sestankov s Krekom v knjigi Ob 50 letnici in doda k spisu — ki pove v bistvu prav isto kakor p. Kocjan v svojih memoarih — nekatere pripombe. Iz teh opomb izvemo n. pr., da so se dijaki seznanili s Krekom koncem februarja in začetkom marca 1893. Watzl je izjavil pri preiskavi v gimnaziji, da je bil prvikrat pri Kreku 23. febr. 1893. K Vadenjalovemu stavku, da so dijaki »poskušali pisati«, je napisal p. Kocjan tole pripombo:

»Nekateri so sestavljali sestavke za t. zv. Dijaško prilogo Rimskega Katolika. Naju dveh se je zopet lotila želja, izdajati poseben dijaški list; za to misel sva pridobila še ostale tri. Uredništvo in spisovanje sem prevzel jaz, pesniški del Oton Zupančič, drugo ostali trije. List smo krstili za Slovensko Vilo, prvo številko smo celo hektografirali. En izvod smo dali g. stolnemu vikarju Andr. Kalanu, drugega dr. Kreku. Oba sta se pohvalno izrazila o vse-

¹ Jezuit v Zagrebu. — Op. izd.

² Gimn. katehet v Kranju. — Op. izd.

³ Župnik v Gorenji vasi pri Poljanah (nad Škofjo Loko). — Op. izd.

⁴ Podatki so vzeti iz protokola o preiskavi, ki se je radi tega uvedla. — Op. izd.

naziji in so kaplanu Erženu pripovedovali, kaj povedo dijaki o razmerah v šoli: o souučencih, ki smešijo vse, kar je v šoli v zvezi z vero, ki kvantajo, očitajo duhovnikom in škofu najgrše nemoralnosti, se dvobojujejo; o profesorjih, ki žalijo s svojimi opazkami verski čut dijakov. Eržen je staršem, ki so od njega pričakovali pomoči v tem oziru, svetoval, naj se obrnejo naravnost na gimnazijskega ravnatelja ali pa na deželni šolski svet. Starši pa si tega niso upali storiti, češ, da potem njihovim sinovom ne bo več v šoli obstanke, prav tako radi prizadetih sošolcev kakor radi profesorjev. Tedaj je prevzel Eržen, ki je mnogo občeval z dijaki in jih tudi gmotno podpiral, to breme nase; zbral je podatke in jih poslal 29. sept. 1893 v dolgi vlogi (25 strani) deželnemu šolskemu svetu. (Vloga nudi zanimivo sliko tedanjih šolskih razmer; ohranjena je pri aktu št. 1253 iz l. 1894. v arhivu bivšega dež. šolskega sveta v Ljubljani, vladna palača, podstrešje.) Ligaši so imeli proti vlogi svoje pomisleke, prav tako dr. Krek, ki je imel brčkone zle slutnje, kako bi se utegnili stvar zasukati. Eržen je pa storil kljub temu to, kar mu je velevala njegova skrb za versko vzgojo mladine. »Gospod je dobro mislil,« piše Kocjan, »a merodajni činitelji so se znosili nad nami, ker se nad njim niso mogli.« 6. nov. 1894 se je pričela dolga preiskava; zapisnik obsega par sto strani. Vodil jo je šolski nadzornik Šuman. Zaslišani so bili prizadeti profesorji in cela vrsta dijakov. Preiskava se pa ni obrnila samo proti dijakom, ki so bili v vlogi obdolženi, ampak tudi proti — ligašem, in proti tem še prav posebno. O tej preiskavi piše Kocjan:

»Stavila so se na nas vprašanja vse vprek ter se je obenem skušalo, spraviti nas s tem v protislovja, in nas na ta način pred vsem zavodom in pred javnostjo postaviti na sramotni oder obrekovalcev in zlobnih lažnikov, vso neljubo zadevo pa kot malenkostno spraviti s poti. Sicer se ta nakana ni posrečila, pač pa se je moralo najti

nekaj, da nas občutno kaznujejo — ter nas tako rekoč moralno ubijejo. In to se je šolski oblasti tedaj posrečilo najti; bilo je to ono nedolžno shajanje in ona dva poučna izleta z dr. Krekom in g. A. Kalanom.«

Te stvari so se seveda tudi na gimnaziji obravnavale v dolgih konferencah (v arhivu l. drž. gimn. so o tem zapisniki pod št. 10, 12, 14—18 iz l. 1893/94). Med drugimi »liberalci« (če sem prav štel, jih je bilo kaznovanih 7, večina pa je bila oproščena »zaradi pomanjkanja dokazov«) je dobil takrat 4 ure karcerja in manj primereno v vedenju petošolec Dragotin Kette zaradi pamfleta na škofa Missio. Ligaši so bili vsi obsojeni, za katere so doznali: bilo jih je 14, baš še enkrat toliko kakor nasprotnikov. Obtoženi so bili, da so se zbirali pri dr. Kreku in dijaku Černetu »angeblich zum Studium der Philosophie und der böhmischen Sprache«, kakor pravi protokol z dne 2. dec. 1893, in pri kaplanu Erženu »ohne sonstigen Vorwand« (!!) očitno z namenom, da bi preiskovali dejanje in nehanje svojih součencev in učiteljev. Ligaši Brajec, Černe, Dolšak, Hubad, Kocjan in Watzl, ki so se udeležili vseh sestankov in obeh izletov »und durch ihre Absicht, den Direktor und einige unzuverlässige Professoren aus dem Wege schaffen zu wollen... die ihren Lehrern schul-dige Achtung auf das grübste verletzt haben«, so dobili z vsemi glasovi proti štirim (ravnatelj, dr. Svetina, Zupan in dr. Šorn so bili proti tako visoki kazni) po šest ur karcerja in pozneje radi tega manj primereno v vedenju; Jos. Abram (poznejši pesnik in pisatelj Bajda Kazak) je dobil 8 ur karcerja, ker je širil Rimskega Katolika in nabiral podpise za zaupnico Mahničju, in manj primereno v vedenju, sedem dijakov (Vadenjal, Erjavec, Ambroz, Osterman, Teršan, Tomec in Oton Zupančič), ki so se udeležili le nekaterih sestankov in izletov, je pa dobilo ukor po ravnatelju; Zupančič je imel v vedenju manj primereno, Vadenjal pa primerno.

niso brezvoljni slabiči — organizirajte odpor proti zlorabi Vas samih!

Akademski blok levih.

V ZAGREBU.

Zagreb, 4. dec. (Izv.) Danes ob 9. dopoldne so imeli samostojno-demokratski in radikalni dijaki shod na vseučilišču. Bilo jih je okoli 70. Shod je zavarovala številna policija, da ga ne bi štrajkajoči dijaki razgnali. Pred Hrvatskim Sokolom je bila pripravljena polieja na konjih. Na shodu so sprejeli resolucijo, ki zahteva, naj se predavanja takoj zopet začne. Prorektor dr. Zimmermann je pozval k sebi 8 delegatov stavkajočih dijakov ter jim naznanil, da bo minister Pribečević univerzo za eno leto zaprl, ako se stavka nadaljuje. Delegati so izjavili, da ostanejo tudi naprej pri svojem sklepu in da morejo profesorji, če hočejo, predavati ob policijski asistenci. Zvečer je akademski senat sklenil, da se bo jutri zopet pričelo predavanje.

GOSPODINJA

ki skrbi za zdravje svoje družine, postreže svojem večkrat na dan s ČAJEM, pripravljenem po navodilu iz priljubljenih ČAJNIH MEŠANIC

„Buddha“

Centralizem proti našim mladim zdravnikom.

Našim mladim zdravnikom, ki vstopajo v državno službo ter morajo najprej eno leto v bolnicah preizkusno leto prestati ne da bi med tem smeli izvrševati privatno prakso, so zadali zopet ljut udarec.

Po odredbi v Ljubljani poslujočega inšpektorja ministrstva za nar. zdravje je ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani odreklo pomožnim zdravnikom v tej bolnici t. j. stazistom in pomožnim zdravnikom v ožjem pomenu besede, pravico do nekih prejemkov v naravi, ki jim grede po pravilniku, ki določa prejemke v naravi poleg ostalih denarnih prejemkov sanitetnega osebja v državnih bolnicah. To postopanje inšpektorja min. nar. zdravja v Ljubljani je protizakonito in sicer iz naslednjih razlogov:

Zakon o civilnih uradnikih določa v svojem členu 40., da se odrede posebne doklade na plačo, bodisi v denarju bodisi v naravi za one stroke, kjer se opravlja služba s stalno zvišano pozornostjo ali s posebnim naporom ali z izvestno nevarnostjo za življenje ali zdravje državnih uslužbencev. V izvrševanju te zakonske odredbe je ministrski svet sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine na predlog ministrstva nar. zdravja s pravilnikom o pravici sanitetnega osebja v državnih bolnicah do prejemkov v naravi (Službene novine št. 214. ex 1924) priznal med drugim tudi dežurnim bolniškim zdravnikom in lekarnarjem v državnih bolnicah pravico do stanovanja, kurjave, razsvetljave in hrane v bolnici poleg ostalih denarnih prejemkov in brez uporabe čl. 39. zakona o civilnih uradnikih glede odstetja uradnega stanovanja od stanarine. Isto pravico priznava ta pravilnik tudi vsem zdravniškim in lekarnarskim pomočnikom in lekarnarskim pripravnikom, ekonomom bolnic, babicam v bolnicah, nadziralcem perila in zgradb, pisarjem v bolnicah, vsemu ostalemu bolniškemu osebju, ki slučuje v bolnicah, kakor bolničarjem in bolničarkam, sestram, pericam, kuharicam, kočijam itd., učenkam šol za strežnice itd. Izuzeto od pravice do omenjenih prejemkov v naravi je le vse drugo osebje, najsi je tudi sanitetno, ki ni v zvezi z bolnico.

Iz tega povsem jasno sledi, da je šteti staziste in pomožne zdravnike v splošni bolnici v Ljubljani med dežurne zdravnike, omenjene v gori navedenem pravilniku. V dokaz tega naziranja se navaja še nastopno:

Zdravniki, ki so vstopili v državno službo, pridejo v IX. skupino I. kategorije državnih uradnikov ter službujejo 1. leto v bolnicah kot zdravniki pomočniki ali stazisti ... (glej člen 2. pravilnika o službovanju zdravnikov v pripravljalni skupini od 14. VIII. 1924. v zvezi z naredbo o bolniškem poiskusnem letu zdravnikov). Po čl. 4. ravnokar navedenega pravilnika o službovanju zdravnikov smejo oni zdravniki, ki se hočejo specializirati za poedine strokovne skupine po preteku poiskusnega leta, pod gotovimi pogoji ostati še dve leti v izvestnih bolnicah n. pr. v Ljubljani. V smislu osnovnih pravil za zdravnike splošne bolnice v Ljubljani od 29. III. 1923. Ur. L. kos 37, oziroma od 9. VII. 1924. Ur. L. kos 70. so v splošni bolnici v Ljubljani nameščeni tudi pomožni zdravniki, ki morajo stanovati v bolnici in so sploh v najvišji zvezi z bolnico. Za te pomožne zdravnike velja pravilnik o službovanju državnih zdravnikov v pripravljalni skupini. So pa ti pomožni zdravniki ali takozvani stazisti, ki odslužujejo bolniško poiskusno leto, ali pa pomožni zdravniki v ožjem pomenu v smislu čl. 4. in 6. pravilnika o službovanju

zdravnikov v pripravljalni skupini. Stazistom pripada celokupno zdravniško poslovanje glede potrebnega števila postelj itd. Po § 93. osnovnih pravil morajo stazisti poleg drugih poslov opravljati tudi zdravniško službo kot bolniški dežurni zdravniki. Dežurni zdravnik pa mora po § 102. pomoči obiskovati vse bolniške sobe in prostore, ki so mu dodeljeni za nadziranje. Ako se sedaj stazistom in drugim zdravnikom v pripravljalni državni službi odrekla pravica do prejemkov v naravi, češ da jih ni šteti med dežurne zdravnike, ali da jim gre značaj dežurnih zdravnikov le ob tistih dnevih, ko faktično vrše dežurno službo, se je s tako odredbo očitno kršila zakonita uredba, namreč pravilnik o pravici do prejemka v naravi za sanitetno osebje v državnih bolnicah. Saj je vendar popolnoma jasno, da staziste in ostale pomožne zdravnike absolutno ne moremo šteti med one osebe, ki ni v zvezi z bolnico.

Ako pa ta pravilnik vendarle ni imel v mislih zdravnikov v pripravljalni službi — kar pa je povsem neverjetno — potem pa je nedvomno pravilnik protizakonit, ker favorizira le neke skupine sanitetnega osebja v državnih bolnicah, a drugo sanitetno osebje, ki je vsaj v isti nevarnosti za življenje ali zdravje in ki gotovo z isto stalno zvišano pozornostjo in z enakim posebnim naporom zdravniško službo vrši, bi bilo izuzeto od omenjenih ugodnosti. Tako enostransko favoriziranje bi pa bilo v očitnem protislovju s čl. 40. zakona o civilnih uradnikih.

Z ozirom na gornja izvajanja je torej nepravilno, če se sedaj naenkrat odreče stazistom in ostalim pomožnim zdravnikom v splošni bolnici v Ljubljani popolna pravica do vseh ugodnosti, ki jih priznava pravilnik o pravici prejemkov v naravi in jim gre gotovo tudi pravica do brezplačne primerne hrane brez plačila režijskih stroškov.

Kako se naj prežive pomožni zdravniki, če morajo tri četrtine svojih prejemkov plačati upravi deželne bolnice.

Vaša kolesa

prenoviti, emajlirati in ponikljati, kakor tudi strokovno shraniti čez zimo Vam oskrbi cenó trvdka J. GOREC, palača Ljubljanske Kreditne banke in GOSPOSVETSKA CESTA 14

Politične vesti.

+ Dvojna mera. Veliki župan je odstavil župana na Ježici z motivacijo, češ da ni hotel dati potrdil za reklamacije. Javnost je obveščena, da je ježiški župan popolnoma pravilno ravnal. Ni pa v tem oziru pravilno ravnal novomeški župan dr. Režek, pa kljub temu sedi še vedno in bo še sedel na županskem stolcu v Novem mestu. Dr. Režek ni hotel izdajati potrdil za volivne reklamacije, če volivci niso bili vpisani, da so svoje bivanje v občini priglasili pri županstvu. Potrdil ni hotel dati tudi takemu, za katere je vedel, da so več kot šest mesecev v Novem mestu in bi to tudi lahko z več pričami potrdili. Tudi se ni prav nič potrudil, da bi take slučaje preiskal. Vse je odklonil, češ niso vpisani. Temu možu se ne bo nič zgodilo. Na Ježici je g. župan dognal, da so nekateri, ki so zahtevali potrdila in vpis v volivni imenik na Ježici, vpisani tudi v Ljubljani. Za svoje pravilno postopanje je bil uradno odstavljen, novomeški in drugi liberalni župani bodo pa menda za svoje nepravilno postopanje dobili še pohvalo. Kaj pravite s temu, g. veliki župan dr. Baltič? Ali bi ne bilo bolje, da bi izvajali pravične posledice proti novomeškemu županu, mesto da skušate z uradnimi popravki kriti dvojno mero pri postopanju upravne eksekutive?

+ Okrožnice. Žandarmerijska komanda je izdala na orožniške postaje, kakor doznavamo iz zanesljivega vira, okrožnico, v kateri orožnikom naznanja, da sedanji režim ne pripravlja premeštitve slovenskih orožnikov v južne kraje. To bi bilo nekako politično obvestilo. Mi pa vemo od žandarmerijske komande v Belgradu, da je bila v juliju pripravljena cela proskripcijska lista onih, ki bi bili iz Slovenije premeščeni v južne kraje, na njihovo mesto bi prišli pa Ličani in Srbijanci. Davidovičeva vlada je to nakano prejšnjega P.-P. režima preprečila. Potem, ko so enkrat že nameravali, po pravici sklepamo, da bi ta režim tudi v drugič utegnil poskusiti kaj sličnega.

+ Volivna okrožja za Maribor in Celje. »Uradni list« z dne 4. decembra objavlja sklep državnega odbora o razdelitvi volivnega okrožja mariborskega. Volivna okrožja obsegajo sledeča upravnna okrožja: 1. Brežice: sodna okraj Brežice in Sevnica; 2. Konjice; 3. Ljutomer; 4. Maribor (levi breg): mesto Maribor, sodni okraj Maribor (levi breg) in sodni okraj Sv. Lenart; 5. Maribor (desni breg): sodni okraj Maribor (desni breg) in sodni okraj Slovenska Bistrica; 6. Mozirje (t. j. sodni okraj Gornji grad); 7. Murska Sobota: sodni okraj Murska Sobota; 8. Dolnja Lendava: sodni okraj Dol. Lendava; 9. Prevalje; 10. Ptuj: mesto Ptuj in sodni okraj Ptuj; 11. Slovenjgradec; 12. Celje: mesto

Celje in sodna okraja Celje in Vransko; 13. Laško: sodni okraj Laško; 14. Ormož: sodni okraj Ormož; 15. Šmarje: sodni okraj Šmarje, Kozje in Rogatec.

+ Predsedniki glavnih volivnih odborov za Slovenijo. »Uradni list« z dne 4. decembra objavlja, da so izžrebani od državnega odbora sledeči predsedniki in člani glavnih volivnih odborov za Slovenijo: za mariborsko-celjsko okrožje — predsednik Henrik Lasič, svetnik stola sedmorice oddelka B v Zagrebu, član Josip Fon, podpredsednik okrožnega sodišča v Mariboru; — za ljubljansko volivno okrožje: predsednik Dragotin Miličević, član kasacijskega sodišča v Belgradu, član dr. Oton Papež, predsednik deželnega sodišča v Ljubljani; za mesto Ljubljano s Spodnjo Šiško: preds. dr. Vinko Marton, svetnik banskega stola v Zagrebu, član Božidar Bežek, dvorni svetnik pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani.

Dopisi.

Novo mesto. Pri nas imamo okrožnega zdravnika dr. Gregoriča, ki je po milosti radikalov prišel na to mesto in se je skušal z marljivo agitacijo odolžiti za visoko protekcijo. Protekcijo ima pa ta mož tudi še pri drugih oblasteh. Znano je, kako strogo izterjavajo davčni uradi takse na vozila »na fedrimac«. Naš g. Gregorič pa ima dvoje sani, gik, brek in kočijo, pa brez davka. Kako je naredil modra glava. Vzel je za ženo fijakarsko koncesijo in se s tem oprostil dragih taks. Koncesije seveda ne izvršuje, vsa vozila pa uporabljajo zase. Vrh tega ima tudi še avtomobil. Tudi za avtomobil ne plačuje davka. Pravi, da ga uporablja za službene svrhe. Ta mož je res pravi vzor državotvornega človeka. Vse za sebe, samo vse brez davka.

Šmartno pri Litiji. Na poročilo v Vašem cenjenem listu od 28. novembra t. l. o koncertu, ki ga je priredilo Šmartensko okrožje Pevske zveze v Šmartnem pri Litiji dne 23. pr. m., sporočam še, da so nastopili na tem koncertu 4 pevski zbori ter 2 pevski odseki. In sicer: Zbor iz Dol pri Litiji, Javorja, Stange, Janč ter šmartenski in zagorski odsek.

Čuvarji in grobarji učiteljske stalnosti.

(Dopis iz učiteljskih vrst.)

Štari avstrijski in pa tudi deželni šolski zakoni bivše vojvodine Kranjske nam priča, kako veliko važnost so polagali tedanji zakonodajalci na stalno nameščenje učnega osebja. Celo službeno napredovanje je bilo odvisno od definitivnega imenovanja; kajti, kdor ni bil definitivno nameščen, ni mogel dobiti niti perijodičnih povišic. Šolska zakonodaja v Nemčiji pa je šla celo tako daleč, da je moral biti vsak učitelj po dovršenem usposobljenostnem izpitu definitivno ali nepreklicno nameščen v teku enega leta, ker bi bil sicer odpuščen iz učiteljske službe. Pa tudi pri nas so sprejeli v uradniško pragmatiko nekaj členov, po katerih bi človek sodil, da so se tudi naši postavodajalci zavedali velike važnosti stalnega nameščenja uradništva sploh, posebej še učiteljstva, ker bi sicer takih določil, kakor jih vsebujeja čl. 71 in 224. ne bili vsprejeli vanj. Zakonodajalci sami so tedaj polagali velik interes na definitivnost učiteljstva in so imeli pri tem pred očmi pri zakonitem odrejanju učiteljske stalnosti dejstvo, da morejo učitelji službeno poverjene jim dolžnosti le tedaj vršiti nepristransko in neodvisno, ako se čutijo v službenem kraju neodvisne in sigurne na svojih službenih mestih. Kakor naj so neodvisni sodniki, ki jim je zato po čl. 224 urad. zakona zajamčena nepremestnost, istotako neodvisni naj bi bili tudi učitelji in profesorji, da morejo popolnoma objektivno vršiti poverjene jim službene dolžnosti in izrekat brez izjeme pravične službene ocene napram vsem učencem, izročenim jim v vzgojo in pouk.

In če pomislimo dve leti nazaj, se spominamo na bivše šolske korporacije, kakor na kraje, okrajne in deželne ali višje šolske svete, v katerih so se med drugim varovale po pravnih in pa tudi po učiteljskih zastopnikih učiteljske pravne in službene zadeve. Danes pa vseh teh korporacij ni več; uničil nam jih je nesrečni centralizem, kojega posledice bode tudi učiteljski stan še živo občutil na lastni koži. To, kar se počenja ta dni nad učiteljstvom, je še-le začetek. Učiteljstvo to instinktivno čuti in kliče že dlje časa po učiteljskih zbornicah, a ta klic bo ostal klic vpijočega v puščavi, dokler bode učiteljstvo šlo za tistimi, ki so se slepo udinjali strankarstvu in so v zadoščenje strankarskemu maščevanju žrtvovali največjo učiteljsko dobroto, t. j. njegovo službeno stalnost. In kar je pri vsej tej tragiki najbolj žalostno, je dejstvo, da so grobokopi učit. stalnosti in nepremestnosti iz šolske službe odhajajoči učiteljski mandatarji in sicer iz prvih vrst UJU-ja. Včasih smo se jezili, ker so odločali o učiteljski usodi ne učitelji, juristi, duhovniki in drugi, a danes nam je lahko že žal, ker jih ni več; kajti takih krivic in katastrof, kakršne se dogajajo zadnje dni, ni še videl doslej učiteljski stan. Kdaj ste še slišali, ljudje božji, da je

bil kdo po dveh tednih definitivnega nameščenja, zopet premeščen nazaj na svoje prejšnje ali pa drugo službeno mesto! Kdaj se je prej koga premestilo brez preiskave, kakor se dela sedaj? Kdaj so se prej kdaj oddajala službena mesta brez razpisov? Niti ob času največje strahovlade se ni kaj takega dogajalo! In v kljub vsej gmotni mizeriji, ki je spetjelo vladala med učiteljskim stanom na bivšem Kranjskem, je imel učitelj vsaj nekaj ugleda radi stalnega službenega mesta. In to, kar bi morali učitelji čuvati kot zeno v očesu, žrtvuje par učiteljskih mandatarjev na ljubo skrahiranim strankarskim priganjajem, ki jim je strankarska zaslepljenost zamorila vsak moralni in socialni čut! Taki ljudje, ki bi bili zmogni sodeč jih po njih dejanjih, piti človeško kri, naj bi bili vzgojitelji slovenske mladine in voditelji učiteljstva! Tisti, ki naj bi tudi nevezakone ne učiteljske pravice branili na desno in levo pa še celo vzakonjene pomagajo rušiti in pokopavati! Ali ni to unikum v zgodovini učiteljskega stanu? In radi njih naj trpijo posamezni nedolžni člani »Slomškove zveze«, naj trpi na ugledu ves učiteljski stan, in ko se bode zasukalo politično kolo, pa naj trpijo po nedolžnem tudi člani UJU-ja, ki po svojem neodgovornem voditelju dajejo najbolj nevarno orožje v roke politični stranki, ki bode zopet kmalu na površju. Če se učiteljstvu iz tabora UJU še sedaj ne odprejo oči, tedaj se mu sploh ne bodo odprle. Ko je šlo za eno samo osebo, ki pa se ji ni bila zgodila vsaj v materialnem oziru nikakoršna krivica, tedaj so vpili na vse pretege, alazmirali so vso Jugoslavijo ter kričali na pomaganje kot bi gorela vsa država. Vsi drugi slučaj pa so jim bili le sekundarnega pomena, zlasti slučaj gospodične Zamejičeve v Žužemberku, ki so jo pustili tam, kamor jo je bil prestavil minister dr. Korošec, kar veda za posledice, ki bi jo utegnile zadeti, ako bi prišla nazaj v Žužemberk. Tudi slučaj Dequala na Dvoru, ki je bil tam le prideljen ni samo poslan nazaj na njegovo stalno mesto, ni tak, da bi moralo radi njega trpeti 30 in še več tovarišev in tovarišic. O Spenku pa smo čuli sodbo tovarišev iz UJU, da je mož zgrešil vzgojiteljski poklic; nekaj podobnega o učiteljici Gregoričevi itd. In če bi bili pravični, bi vse slučaje preiskali in še-le po ugotovljenih krivicah segli po pravičnih korekturah, ne pa po nedolžnih žrtvah. Slovensko krščansko ljudstvo pa takega zločina pozabilo ne bo. Orožje v roke pa ste mu potisnili vi generali UJU sami, zato nosite tedaj tudi vi sami odgovornost za žalostne posledice učiteljskega stanu.

V nedeljo;

7. decembra ob 8. uri zvečer

je v veliki dvorani hotela »Union«

misijonska prireditve

v proslavo sv. FRANČIŠKA KSAVERIJA.

Govor o sv. Frančišku. — Skioptične slike.

Pridite!

Dnevne novice.

— Naše srednje šole se do preklica ne spremenijo. Prosvetni oddelek je razposlal ravnateljstvom vseh srednjih šol v Sloveniji nastopni dopis, datiran z dne 3. decembra 1924, št. 22.232: »Uvažuj dejstvo, da se odlok ministrstva prosvete S. N. br. 27761 z dne 15. novembra 1924 glede izenačitve pouka v I. in II. razredu srednjih šol v Sloveniji z dnem 1. decembra 1924 ni dal takoj izvesti, odrejam, da do nadaljnjie odredbe ostane dosedanji učni načrt. Spričo tega se ne more izvršiti razpis min. prosvete S. N. br. 28.881 z dne 27. nov. 1924, ki so ga nekatera ravnateljstva prejela naravnost od ministrstva prosvete. T. č. šef prosvetnega oddelka: Dr. Pestotnik, s. r.« — Tako se je torej ista stvar v teku pičlih treh tednov dvakrat ukazala (dne 15. novembra in pri nas še okoli 1. dec.) in dvakrat uknila: 22. novembra učino, 3. dec. pa pismeno. Učenci, učitelji in starši se bodo začasno oddahnili. Upamo, da zagrožene »nadaljnje odredbe« ne bo pred sprejetjem novega srednjšolskega zakona v parlamentu in tudi ne brez predhodnega sporazuma z vsemi krogi, ki so poklicani, da povedo svoje mnenje, kadar gre za razvoj naših kulturnih zavodov.

— Šola in telovadna društva. Te dni razposilja prosvetni oddelek za Slovenijo vsem ljudskim in srednjim šolam tole naredbo prosvetnega ministrstva, datirano s 15. novembrom 1924: Na osnovu stava petog čl. 16. Ustava Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenca, koji glasi: »Sve škole moraju davati moralno vaspitanje in razvijati državljansku svest u duhu narodnog jedinstva i verske trpeljivosti«, a kako neki učnici pojedinih škola stupaju u gimnastičko-sportska društva i organizacije, koje imaju separatističku, plemensku i versku tendenciju protiv narodnog i državnog jedinstva, naredjujem: da učenici ma koje škole, državne ili privatne, ne smeju se upisivati i biti tajni ili javni članovi takvih organizacija.« Isto velja tudi za učitelje. Oboji se pa vabijo, da vstopijo v »u celom sloven-

stvu poznato, viteško gimnastično društvo "Soko". Jasnó je, da se naredba ne more nanašati na nobeno izmed telovadnih društev v Sloveniji. Tudi ni prosvetni oddelek v dopisu, ki ga je razposlal vsem šolam, imenoma prepovedal članstva pri nobenem telovadnem društvu.

— **Župan občine Grosuplje.** Dne 27. novembra je bil izvoljen v občini Grosuplje za župana g. Miha Adamič, posestnik iz Praproč. Za svetovalce so bili izvoljeni Janez Štrubelj, Anton Perič, Jakob Trontelj in Franc Beltram. Župan in vsi svetovalci so odločni pristali SLS.

— **Veliki župan Baltić — pri kapucinih.** Iz Škofje Loke nam poročajo: V nedeljo zvečer je imel tukajšnji kapuc. samostan visokega gosta. Sam veliki župan je obiskal naše častite očete. — Visoki obisk je prišel nenapovedan, tako da naš župan ni mogel razbognati po mestu, naj se — za narodni praznik pripravljene zastave — že razobesijo v nedeljo zvečer. Upamo tedaj, da ga radi tega ne bo zadela žalostna usoda njegovega tovariša na Ježici in da bo Škofja Loka za sedaj še obvarovana vladnega gerenta, dasi imamo za to mesto zelo sposobnega kandidata Zicherla izpred kapucinskega mosta. Na narodni praznik — pa je vsa Loka govorila o visokem gostu. Vse je bilo radovedno, kaj ga je med volitveno borbo zaneslo v tiho samostansko obzidje. In modri Ločani so prišli do sklepa: Naročil si je samostansko celico, v kateri bo februarja meseca delal pokoro za volitvene grehe. Če je pa njegov obisk le imel drug namen, dobili boste pa jutri, g. urednik, uradni popravek. — Ne zamerite!

— **Promocija.** Te dni je promoviral na vseučilišču v Gradcu gorški rojak g. Ukmar Leopold iz Gor. Branice za doktorja vsega zdravilstva. Častitamo!

— **Zdravniška služba.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje službo zdravnika za splošno prakso s posebnim ozirom na kirurgijo pri ekspoziaturi v Ptuj. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— **Inozemci v domačih podjetjih.** Uradno se poroča: Inspekcija dela opozarja vse delodajalce, ki zaposlujejo inozemske delavce in nameščence vseh kategorij, da so v smislu obstoječih predpisov dolžni vsako spremembo službenega razmerja najkasneje v roku treh dni po izstopu, oziroma premestitvi inozemca, prijaviti pristojni inspekciji dela. Prekršitev tega predpisa se bo, kakor tudi zaposlovanje inozemcev brez dovoljenja ministrstva za socialno politiko, odnosno tuk. inspekcije dela, najstrožje kaznovalo. Pripominja se, da je inspekcija dela v zadnjem času kaznovala več podjetnikov z obšutnimi globami do 2000 Din, ter se interesirani službodajalci ponovno opozarjajo, da se glede zaposlovanja inozemcev točno drže predpisov, ker se bo v smislu § 123 zakona o zaščiti delavcev, z dne 28. febr. 1922, Uradni list 211-74, vsaka prekršitev kaznovala z denarno globo do 3000 Din. Dotične predpise vsebuje »Pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev« z dne 9. julija t. l. Ur. list 215-71.

— **O avtomobilski nesreči v Selški dolini** se nam poroča: V torek 2. dec. je auto-omnibus zjutraj odpeljal s polurno zamudo 25 oseb od postaje Železniki. Ob deževnem vremenu in močni temi naj bi avto radi zamude vozil hitreje kot običajno in, ker luč ni funkcionirala, kar enostavno — brez luči. V prvi vasi na Češnjici so si nabavili navadno vozniško svetilko, s katero naj bi sprevodnik, sedeč na motorju, razsvetljeval ceto. Komaj dvesto metrov je šlo in avto se je preobrnil pod ceto. Nastala je mučna panika; dvigali so nezvestne in obvezovali težje rane. Pomirjevala pa je delovala na ljudi prisotnost gospe zdravnice iz Železnikov, ki je, čeprav sama med ponesrečenci, takoj nudila vso zdravniško pomoč. Posledica nesreče je bila razbit avto in vsi potniki več ali manj poškodovani. Kakih šest je še danes privezanih na postelj, med njimi eden nevarno pretresen in pretrt. Čas bi bil, da se pri vožnji tega avto-omnibusa napravi že enkrat red, ki ga dosedaj ni bilo.

— **Zvišanje štipendij za dijake v Beogradu.** Zagrebška »Riječ« poroča, da je minister prosvete Pribečević zvišal vseučiliškim dijakom v Beogradu državno mesečno podporo na en tisoč dinarjev.

Primorske novice.

p Smrtna nesreča v Koperski kaznilnici. V kaznilnici v Kopru popravljajo zadnji čas podzemsko celico. Pri tem so zaposleni tudi kaznjenci. V ponedeljek se je eden kaznjencev: 32 letni Viktor Zambon iz videmske okolice, oddaljal od tovarišev po podzemskem hodniku. V temi je padel v globok vodnjak, v katerega se steka voda in vlaga iz celice. Zabil je še na pomoč, a potem izginil v globini. Poklicati so morali gasilce, ki so s pomočjo dolge lestve iz vrvi potegnili Zambona že mrtvega iz vodnjaka.

p Strahote davčnega sistema v Istri. Uboogi, že od prejšnjega režima zanemarjeni Istri se godi pod »materjoc« Italijo tako strašno, da se zgraja nad tem celo tržaško fašistovsko glasilo »Popolo di Trieste«. Ta list je priobčil pred kratkim dopis, ki med drugim sledeče opisuje davčni sistem v Istri: »Zolč se dviga v človeku, ko vidi, na kakšen način se pleni in jemlje pohištvo in živina tistim posestnikom, ki zaradi revščine zaostajajo s plačevanjem

davkov. Ako bi ob tem izrekli svoje mnenje o uporabi orožja, bi se izpostavili nevarnosti, da nas proglase za sovražnike domovine. Navajam dejstva: Ali ne vedo oblasti in posebno podprefektura v Poreču, da je izterjevalnica davkov S. M. in G. Tossich iz Motovuna zagrešila nešteto protizakonitih dejanj? — Ali ne vedo te oblasti, da je ta izterjevalnica na nezasičen način tolmačila zakon z dne 17. oktobra 1922? — Izterjevalec davkov, ki deluje na Opatljščini, mi je pred karabinijerskim poveljnikom v Motovunu in pred policijskim podkomisarjem izjavil, da sme po višjem nalogu uporabiti in izbrati obliko zaplembe, kakoršno sam hoče. — Veljavni zakoni ne dovoljujejo, dabi kdo pretil državljanom in jih psoval, ako ne morejo plačati davkov; toliko manj smejo to zakonski činitelji. Dejansko mora biti brezbržen za bol mnogoštevilnih družin tisti, ki se smeje, kaže krutost in prihaja v hišo z divjim obrazom, ko jim odnašajo posteljo (kar je po zakonu prepovedano) in zadnje perišče moke. — Ali izterjevalnica Tossich ne ve, da se eksekutivni stroški ne smejo podvojiti? Kako prihaja do tega, da zahteva za vsoto 64 lir kolek za 2 liri in 10 centesimov, dasi glasom predpisov zadostuje za vsote pod 100 lirami kolek za 10 centesimov? In zakaj zahteva za vsoto 1236 lir kolek za 5 lir in 50 centesimov, dasi po predpisih zadostuje kolek za 1 liro? — Iz teh navad se vidi, da vladajo v Istri upravn turške razmere

Na praznik vsi na dijaški komerz v Unionu!

štajerske novice.

š Miklavžev večer priredi Jugoslovanska strokovna zveza v Celju v dvorani pri »Bellemlu« in sicer: v soboto 6. t. m. ob pol 8 zvečer je družaben večer pri pogrjenih mizah z godbo. Miklavž bo razdelil odraslim darila, katera se naj z natančnim naslovom pošljejo tajništvu JSZ vsaj do 5 zvečer. Po govoru in odhodu Miklavža s spremstvom so na sporedu zanimive točke zabave. — Čisti dobiček je namenjen za obdaritev revnih otrok. — Vstopnina Din 3.—. Otroci nimajo vstopa. — V nedeljo 7. t. m. ob 3 popoldan pa je Miklavžev večer za otroke v spremstvu starišev. Darila prosimo poslati z natančnim naslovom istotako do sobote zvečer. Za najlepši red je preskrbljeno. — Odbor.

Ledeni mraz

Vam ne pride do živga, če ste oblečeni v sijajno zimsko suknjo, ki jo dobite za neverjetno nizko ceno pri tvrdki

Drago Schwab v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

lj Danes vsi v Union na Miklavžev večer! Predprodaja vstopnic zjutraj od 9 do pol 1 popoldne v Sentpeterski Prosveti; popoldne od 2 dalje pa v Unionu pred veliko dvorano. Kdor še nima vstopnice, naj si jo pravočasno preskrbi. — Pričetek prireditve točno ob 7 zvečer, vsled česar prosimo p. n. občinstvo, da to blagohotno upošteva in pride pravočasno na prireditev.

lj Komerz kat. dijaštva. Kat. dijaštvo priredi na praznik dne 8. decembra komerz v dvorani Uniona. Na komerzu govori urednik g. Fr. Terseglav in pojo solisti iz naših akademskih vrst. Podrobnejši program priobčimo jutri. Vse prijatelje mlade kat. dijaške generacije prosimo, da tudi letos to prireditev v obilnem številu posejijo.

lj Iz finančne službe. Načelnik davčne administracije v Ljubljani finančni nadsvetnik dr. Janko Podnebšek je premeščen k finančni delegaciji. Iz Radovljice v Ljubljano je premeščen davčni referent dr. Filip Orel.

lj Radio-koneert Jugoslov. matice pod vodstvom inž. Štebija je nam pokazal, da se ob ugodnih razmerah da glasba iz neverjetnih dalj s pridom uživati; vsaj dve točki sta se prav lepo slišali; ostalo je bilo pa precej zabrisano, morda moteno po vremenskih pojavih.

lj Slikice iz Rožne doline. V Rožni dolini so bojevitiji ljudje. Pa se čudijo i moški i ženske in kakor razvidno, moški se ne ustrašijo niti predsodkov, da ni lepo pretepatati žensk. Delavec P. je že dalj časa pikro gledal na Franco G., rad pa lazil za njeno hčerko. Ker pa Franca G. svoji hčerki ni dovolila shajanja z njim, jo je P. napadel, jo telebnil ob zid in je grozil celo z nožem. Posledice ne izostanejo. — Matilda C. in A. Z. se poznata že odnekaj. Ali sovražstva ni bilo nekdaj med njima. Toda življenje gre svojo pot in dostikrat prekriža račune enemu ali drugemu. Tudi Z. je to okusil, ko je trčil z Matildo v gostilni Černogoj, jo je do dobra spetil in nahnul in ji grozil s še močnejšimi batlinami in odšel, pa ne domov, marveč naravnost direktno v Matildino stanovanje, kjer se je skril pod posteljo. Pa so že morali izvolati njegovo skrivališče, povedali so Matildi, Matilda stražniku, stražnik pa ponj. Res ga je našel pod Matildino posteljo, odkoder ga je seveda peljal na varnejše mesto.

lj V gostilni Vrtačnik na Viču so gostovali; oženil se je domači hlapec. V gostilno je

privabilo tudi delavca Nikolo Jakliča z Otoka pri Črnomlju. V veži je snel nahrbtnik, ga položil na klop, pa krenil v kuhinjo, da se vsaj v kuhinji pokrepča, kajti hiša je bila svafov prepolna. Ko se je pa vrnil iz kuhinje, mu je že zmanjkal nahrbtnik, kjer je imel razne obleke in perila v vrednosti 1000 Din.

lj Tatvina kolesa. Dr. Josipu Oblaku je neznanec ukradel iz zaklenjene pisarne kolo »Dürkopp«. V torbici kolesa je bil shranjen tudi brvski aparat s 16 klinami, v skupni vrednosti 4000 Din.

lj Tatvina perila. Ivanu Hočevanju iz Bohoričeve ulice št. 17 je nekdo ukradel več perila in obleke, vlomil v njegovo košaro, pobral še uro, čevlje in telovnik, vredno 1140 Din. Istočasno je okradel tudi Uršulo Erbežnik. Odsesel ji je čevlje, vredne 150 Din.

lj Razglas naredbe o pobijanju pijančevanja dobijo ljubljanski gostilničarji pri Zadrugi, Gospodarska cesta 16. — Cena 1 dinar za komad.

lj Policijska kronika. Od 3.—4. dec. so bile vložene sledeče ovadbe: Radi tatvine 2, radi pijanosti 2, radi lahke telesne poškodbe 1, radi poškodbe tuje lastnine 1, radi prestopa cestno policijskega reda 7, radi prekrščenja policijske ure 2, radi prodaje pokvarjenega kostanja 2; aretacije: 1 radi poškodbe.

Naznanila.

Družabni klub otvarja letošnjo zimsko sezono z družabnim večerom v soboto, dne 6. decembra ob 8. uri zvečer v Akademskem domu. Na programu je predavanje in Miklavževa zabava. Ker namerava klub vsak teden prirediti podobne večere, uljudno vabi vse svoje člane in prijatelje, da se sigurno udeležijo tega večera, ker se hočemo dogovoriti o nadaljnjem skupnem delovanju na polju prosvete in zabave. — Odbor.

Redni občni zbor Št. Jakobskega prosvetnega društva se vrši v nedeljo, dne 7. t. m. ob pol 7 zvečer v društvenih prostorih. Vabijo se vsi člani in prijatelji društva.

Klub esperantistov v Ljubljani priredi v nedeljo dne 7. t. m. v dvorani »Kazinec« v proslavo rojstnega dne dr. Ljudevita Zamenhofa, avtorja Esperanta, slavnostno akademijo. Po akademiji prosta zabava. Začetek ob 20. uri. Vabimo vse člane in obiskovalce tečajev, kakor tudi po njih vpeljane goste, da se v polnem številu udeležijo te proslave. Ostalim p. n. gostom je vstop dovoljen le proti vabilu.

V društvu »Soča« prerava v soboto dne 6. t. m. v salonu pri Levu naš rojak g. višji nadzornik Franc Gombač o sledeči temi: »Potopis vožnje s kolesom iz Ljubljane čez Koroško, Tirolsko, Gornjo Italijo v Francijo do Pariza ter nazaj čez Alzacijo-Loreno, Švico, Bodensko jezero, Inomost, Celovec v Ljubljano (čez 3000 km). Začetek ob pol 21 zvečer. Vstop prost.

Dijaški vestnik.

d V proslavo praznika Brezmadežne se bo vršila za akademike in srednješolce tridnevnic v Križankah v petek 5., soboto 6. in nedeljo 7. t. m. zvečer ob pol 7. Po govoru vselej blagoslov za Najsvetejšim. Na praznik zjutraj ob 6 skupno sv. obhajilo med sv. mašo. Govori g. univ. prof. dr. G. Rožman o verskem življenju dijakov v luči Brezmadežne.

d Seja A. Z. se vrši danes ob pol 2. uri v Akademskem domu.

Prosveta.

pr Janez Jalen. Srenja. Drama v štirih dejanjih. Cena 25 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Pravočasno za letošnjo sezono je izšla nova Jalenova drama »Srenja«. »Jalen je talent se je glasila javna kritika, ko je izšla njegova prva drama »Doma«. Tudi »Srenja« je to ugotovitev v polni meri potrdila. Še več: »Srenja« bo postala vzor našemu dramatičnemu slovstvu, porabna pa je tudi za večje in manjše podeželske odre, ker je lahko uprizorljiva. V kratkem bomo o tej igri spregovorili kaj več.

pr Nemška vladnica. V kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani je izšla Bezjakova Nemška vladnica, I. del v drugi neizpremenjeni izdaji.

pr U t v a: Kraguljčki, zbirka mladinskih pesmi. Ilustriral Ksenija. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 64. Cena originalno vezani knjigi Din 18.—. Utva nam prezentira za Miklavžev Božič elegantne šopek ljubkih, gladko zvezanih, deloma lirčnih, večinoma pripovednih, marsikje nedolžno-šegavih mladinskih pesmic, ki obravnavajo za nežno otroško dušo zgolj privlačne in lahko razumljive predmete. Ker so verzi gladki in beseda prožna in neprisliljena, se vtisejejo otroku prav lahko v spomin, tako, da so pesmice prav uporabne za prilične deklamacije. »Kraguljčki« so že izšli pred leti v Trstu v prvi skromni izdaji, ki je že davno popolnoma pošla. Sedanja bolj razkošna izdaja, ki je prevzela iz prve izdaje le manjši del bolj priljubljenih pesmic, pa je bistveno pomnožena in spopolnjena z večinoma novimi pesmicami. Tekstu je dodala Ksenija primerne ljubke ilustracije, ki služijo knjigi v okras in ponazorjenje opevane snovi. Kakor pesmice so tudi ilustracije po svoji tehniki in

izvedbi prijetno dojmljive za otroško dušo, tako, da se tekst in slike medsebojno izpopolnjujeta. Tudi po svoji lični in okusni zunanji naslovi vinjeti je knjižica zelo vabljiva.

pr Velik znanstvenik mora biti profesor zoologije na vseučilišču v Beogradu g. dr. Z. Gjorgjević. Ta je napisal učno knjigo za zoologijo. Napisal pa jo je v latinici in založiti jo je v Zagrebu, iz česar se da sklepati, da jo je hotel napisati v prvi vrsti za Hrvate, ki take knjige še nimajo. O tej knjigi je napisal dr. Babič, kustos hrvatskega narodnega muzeja, naravnost uničujočo kritiko, v kateri je dr. Gjorgjević s citati dokazal, da njegova knjiga ni originalno znanstveno delo, ampak navaden in jako slab prevod nemške Hertwigove knjige. Kako originalno zna prevajati dr. Gjorgjević, dokazuje dr. Babič na sledečem zgledu. — V Hertwigu stoji: ... »Obwohl schon die allgemeinen Betrachtungen genügen... so wollen wir doch... an einigen konkreten Beispielen erläutern. Die im vorigen Jahrhundert aus Asien eingedrungene Wanderratte (Mus decumanus) etc.« — To je prevedel dr. Gjorgjević tako: »Ma da su ovi opšti pogledi dovoljni... ipak ćemo navesti nekoliko konkretnih slučajeva. U prošlom veku emigrirao je Mus decumanus iz Azije...« — Kljub dokazanemu plagijatorstvu bo dr. Gjorgjević, ki je tudi član srbske akademije znanosti, še vedno slovel kot »važeni naučnik«.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Petek, 5. dec.: PRI HRASTOVIH. — Red E. Sobota, 6. decembra: ŠESTERO OSEB IŠČE AVTORJA. — Red F.

Nedelja, 7. dec. (ob 3 pop. ljudska predstava pri nižjih cenah): FIRMA P. B. — Izv. (Ob 8 zvečer.) VERONIKA DESENISKA. — Izven.

Ponedeljek, 8. dec. (ob 3 pop. mladinska predstava): MOGOČNI PRSTAN. — Izven. (Ob 8 zv.) SUMLJIVA OSEBA. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Petek, 5. dec.: JENUFA. — Red B. Sobota, 6. dec.: zaprto (generalna vaja).

Nedelja, 7. dec. (ob 3 pop. ljudska predstava pri nižjih cenah): GORENJSKI SLAVCEK. — Izven.

Ponedeljek, 8. dec.: JENUFA. — Izven.

Torek, 9. dec.: Zaprto.

Operno gledališče. Danes v petek 5. decembra se ponovi prvič opera »Jenufa« slavne češkega skladatelja Janačka v prvo vrstni izborni zasedbi.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, 7. decembra: MATI. Proslava 50 letnice gosp. Ka. Meška. Začetek ob pol osmi uri zvečer. Predprodaja vstopnic vsak večer od 5. do 7. in v nedeljo od 10. do 12. dop. ter od 2. ure pop. naprej do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra, čez dan pa v društveni nabavni zadrugi v Ljudskem domu.

Poizvedovanja.

Izgubila se je pri »Radio« koncertu v Unionu usnjena rokavica. Najditelja prosim, naj javi svoj naslov pri upravi lista.

Našel se je zavoj na Izanski cesti. Dobi se ravnotam štev. 13.

Izpred sodišča.

Razne sodbe. »Josipina Ehrlich« zakliče sodnik. »Jaz sem tu, gospod,« se oglasi že precej postarna ženska. — »Vi ste bila na ljubljanskem velesojmu?« »Ja, gospod sodnik, stregla sem v gostilni in sicer v ruskem paviljonu »Volga« — »No in sedaj vas tožijo, da ste tudi sebi postregli in ste odnesli iz paviljona več steklenic, kozarcev in nekaj krožnikov.« »Res je gospod, toda vzela sem le, ker me ta ruski gospod ni hotel plačati, čeprav sem mu od jutra do poznega večera pošteno delala. Pa sem rekla, dobro, če me ti ne plačaš, pa bom vzela to v zastavo.« — »Ja ali sama bi se ne smela plačati.« — Gospod, povedala sem tovarišicam že naprej, da si bom nekaj odnesla v zastavo, če ne dobim plačila, kajti kje bom jaz kasneje lovila tujega ruskega gospodarja.« Ker je tudi njena tovarišica kot priča potrdila, da je to res, in da jih je gospodar ruskega paviljona mesto plačila še ozmerjal, in ker obtoženka zastavljenega blaga ni skrivala in ga je tudi kasneje vrnila, jo je sodnik oprostil.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 305 m n. m. viš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Nabo. vetrovi	Padavina v mm
3./12. 21 h	728.1	7.3	0.3	dež s. z.	50
4./12. 7 h	732.9	7.6	0.3	dež	
4./12. 14 h	734.2	8.7	0.3	dež	

Gospodarstvo.

Naraščanje draginje.

Zadnji čas, približno od takrat, ko je prevzela posle sedanja vlada, je opaziti stalno naraščanje cen življenjskim potrebščinam in to kljub temu, da se je obdržal dinar v tem času na isti višini.

Tako se je podražila moka od ca. Din 6.15 na Din 6.75. Pšenica je poskočila od Din 4.20 na ca. Din 4.55, t. j. za ca. 10 odstot. Tudi koruza je dražja za ca. Din 0.10 pri kg. Poleg tega je na našem trgu zelo malo blaga. Že 14 dni ni skoro nobenih dovozov žita in moke v Slovenijo, pri čemur se prodajalci izgovarjajo, da ni mogoče dobiti kljub ponovnim urgencam vagonov na razpolago. Baje se jih nahaja zelo veliko število v inozemstvu, kar je posledica dosti živahnega izvoza v zadnjem času. Izgleda, da posvečajo temu vprašanju v prometnem ministrtvu mnogo premalo pozornosti.

Ta novi naval draginje bi bila nedvomno preprečila naredba bivšega prometnega ministra g. Sušnika glede znižanja voznine pri prevozu hrane v Slovenijo, ki je v kratkem času svojega obstoja ugodno vplivala na razvoj cen pri nas.

Izkušnja, ki jo danes lahko vsak slepec vidi, jasno kaže, kako se maščuje politično izrabljanje strogo gospodarskih vprašanj na vsem prebivalstvu.

Bilance v zlatu v Avstriji.

Poročali smo že o bilancah v zlatu v Avstriji. Tudi poljska vlada je že izdala zakon o bilancah v zlatu, ki stopi v veljavo dne 1. januarja prihodnjega leta.

Avstrijska vlada se je v Ženevi letos zavzela, da bo pospešila uvedbo zlatih bilanc v bližnjem času. Odkar se je začel pripravljati zakonski predlog o tem predmetu, se je začelo pojavljati in v javnosti in v časopisju razpravljanje o tem problemu. Obravnavajo vse tu v poštev prihajajoče stvari, zlasti pa ocenitev posameznih bilančnih postavk.

Ko je nastopil nova vlada, v kateri je, kakor znano, finančni minister dr. Ahrer, je takoj izjavila, da bo nadaljevala finančno politiko svojih prednikov in bo torej v kratkem predložen parlamentu načrt zakona o fakultativnem bilansiranju v zlatu obenem z načrtom zakona o uvedbi računanja v šilingih. Vendar še ni gotovo, če se bo moglo bilansiranje izvesti že s 1. januarjem prihodnjega leta, kakor je bilo prvotno določeno.

Industrija je v splošnem, kakor je bilo opaziti že v Nemčiji, za bilansiranje v zlatu iz kreditopolitičnih razlogov. Banke pa so proti, ker se boje, da bodo prišle na dan velike substančne izgube, karb oseveda znanjalo zaupanje vanje v inozemstvu. Na splošno pa je treba ugotoviti, da bo bilansiranje v zlatu vsekakor podalo jasno sliko o avstrijskem gospodarstvu in tako pripomoglo k izboljšanju presojanja avstrijskih gospodarskih razmer. Sicer pa bo Avstrija prisiljena od svojih upnikov, da vsekakor izvede bilansiranje v zlatu.

Velepodjetja so navedena vprašanja rešila praktično tako, da so poleg knjigovodstva v papirnati valuti uvedla (seveda za notranjo

porabo) tudi knjigovodstvo v zlati valuti. Te bilance pa so bile seveda sestavljene po subjektivnih nazorih vodstev dotičnih podjetij.

Tudi Avstrijska Narodna banka je že večkrat zahtevala od tveč, ki so pri njej iskale eskomptnega kredita, predložitev bilanc v zlatu, za kar sicer ni bilo nobene zakonske podlage.

Tako stoji z vprašanjem bilansiranja v zlatu v Avstriji.

g Belgrajska trgovska zbornica proti prisilni poravnavi izven konkurza. Na svoji plenarni seji dne 30. t. m. je belgrajska trgovska zbornica sklenila, da zahteva ukinjenje naredb o prisilni poravnavi izven konkurza, ker je ona velika opasnost za privatni in državni kredit, ker daje ta zakon možnost nesolidnim dolžnikom, da na lahek in nepošten način obogate, in ker je prisilna poravnava izven konkurza — ropanje.

g Gospodarska konferenca v Sarajevu. V mesecu marcu prihodnjega leta se bo vršila v Sarajevu velika gospodarska konferenca, ki bo pretresala vprašanje gospodarske zbornice ter revizije prisilne poravnave izven konkurza.

g Ravnateljstvo ozkotirnih prog. Sarajevska trgovska in obrtniška zbornica je zaprosila glavno ravnateljstvo državnih železnic, da se ozkotračne proge, ki so sedaj med seboj zvezane, stavijo pod sarajevsko železniško ravnateljstvo. Na ta način bi se dobila edinstvena uprava teh prog ter bi bila znatno olajšana izdelava voznega reda ter se ne bi pojavljale težkoče pri ureditvi vozne službe.

g Hranilne vloge v Avstriji. — Hranilne vloge so se v mesecu novembru t. l. izredno pomnožile. Pri dunajskih bankah, hranilnicah in drugih denarnih zavodih so hranilne vloge že sredi meseca novembra t. l. dosegle 2 milijona kron, to je 100 krat več, nego so znašale ob pričetku sanacijske akcije. Prirastek hranilnih vlog tekom zadnjega meseca je znašal 250 milijard. Za potrebe narodnega gospodarstva je na razpolago zadosti denarja. Obrestna mera se polagoma znižuje.

g Ponovna redukcija bančnih uradnikov na Dunaju. Sredi decembra se izvede pri dunajskih bankah nova obsežna redukcija uradnikov. Že sedaj znaša število nameščenecv pri večini dunajskih bančnih zavodih polovico prejšnjega staleža.

g Obtok bankovcev v Češkoslovaški. Po izkazu bančnega urada v češkoslovaškem finančnem ministrtvu je znašal obtok bankovcev na dan 30. novembra t. l. 8501 milijon češkoslovaških kron, kar pomeni napram 22. novembru t. l. povišanje za 496 milijonov češkoslovaških kron.

g Položaj v sarskem ozemlju. V mesecu septembru t. l. je bilo nakopanega v sarskem ozemlju 1.264.000 ton črnega premoga. Zaposlenih je bilo v rudnikih za črni premog 75 tisoč delavcev in nastavljenecv, od teh 56.000 pod zemljo, 19.000 pa nad zemljo. V mesecu septembru t. l. je obratovalo 24 visokih peči (v vsem sarskem ozemlju jih je 32). V metalurgiji je zaposlenih 32.000 delavcev.

g Zlata valuta v Češkoslovaški. Iz Prage javljajo, da se namerava upeljati v Češkoslo-

vaški zlata valuta. Sedaj se razpravlja o tem, ali naj se uvede za podlago dolar ali funt sterling, kar pa je odvisno od finančne skupine, ki bo dala vladi posojilo.

g Zvišanje diskonta na Poljskem. Kakor javljajo iz Varšave, je »Bank Polska« v posebni okrožnici zahtevala od vseh privatnih bank, da diskont ne sme presegati 20 odstotkov letno. Bankam, ki tega ne bodo storile, se odtegnejo krediti in rediskont pri emisijski banki.

Borze.

4. decembra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.9670—2.9870 (2.9735 do 3.0035), London 317.82—320.82 (317.75 do 320.75), Newyork 67.75—68.75 (67.80—68.80), Pariz 371.50—376.50 (373.50—378.50), Praga 204.75—207.75 (205.15—208.15), Dunaj 0.0952 do 0.0972 (0.0967—0.0977), Curih 13.20—13.30 (13.23—13.34), efekt. dolar 67.25—68.25 (67 do 68). — Tendencja rezervirana, blaga dovoli brez povpraševanja.

Curih. Belgrad 7.50 (7.50), Pešta 0.070 (0.03050), Berlin 1.2810 (1.2350), Italija 22.39 (22.47), London 24.12 (24.08), Newyork 518.50 (517.30), Pariz 28.40 (28.37), Praga 15.56 (15.50), Dunaj 0.007275 (0.007280), Bukarešt 2.50 (2.50), Sofija 3.75 (3.74).

Dunaj. Devize: Belgrad 1942. Kodanj 12.430, London 331.800, Milan 2662, Newyork 70.935, Pariz 3827, Varšava 12 600. — Valute: dolarji 70.460, angleški funt 330.000, francoski frank 3865, lira 3040, dinar 1037, češkoslovaška krona 2120.

Praga. Lira 147.225, Zagreb 49.55, Pariz 186.75, London 158.05, Newyork 33.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921. 64—66, 2 in pol odstot. drž. renta za vojno škodo 120 (blago), Celjska posojilnica d. d., Celje 209—218, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 125 (denar), Prva hrvaška štedilnica, Zagreb 890—900, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130—146, »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1470—1480, »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 63.50 (blago), 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske dež. banke 90 (blago).

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 107—109, Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana 220.50—221, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 58—58.50, Jugoslavenska banka, Zagreb 101—102, Prva hrvaška štedilnica, Zagreb 885—895, Slavenska banka, Zagreb 85, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 75—79, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 780—820, Narodna šumska industrija 56, Našica 52, Guttmann 780—790, Slavonija 70—71, Trboveljska premogokopna družba, 460, Združene papirnice, Vevče 100, Vojna odškodnina 119—119.25, 6 odstot. drž. inv. posojilo 66.

Dunaj. Alpine 385.000, Greinitz 154.000, Kranjska industrijska družba 880.000, Trboveljska eskomptna banka 40.000, Leykam 125.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 57.000, Guttmann 423.000, Slavex 235.000, Slavonija 69.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Testoni 2.25, 25 cm, od 10—29 mm, media 23, fco meja 650, hrastovi

frizl 6, 7, 8, 9, fco meja 1450, Hrastovi prago, 1.80 m dolž., 24-14, fco meja 39, bukovl žamanel, suhi, fco nakladalna postaja 2 vag. 18.50, 19, zaklj. 18.50, bukovna drva, 1 m dolžine, suha, fco nakladalna postaja 1 vag. 25, 26, zaklj. 25. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 410, pšenica bačka, par. Ljubljana 455, oves bačld, fco Ljubljana 350, laneno seme, fco Ljubljana 700, otrobi srednje debeli, fco Ljubljana 225. Stročnice, sadje: Fižol ribničan, orig., fco Ljubljana 400, fižol ribničan, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 510, fižol prepelčar, orig., fco Ljubljana 480, fižol prepelčar očiščen, b-n, fco Postojna trans. 585, fižol mandolon, orig., fco Ljubljana 380, fižol mandolon, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 485, fižol rjavi, orig., fco Ljubljana 410. — Ekzekutivni nakup: koruza nova, fco Mitrovica, kval. gar. do slov. post. 2 vag. 190, 205, zaklj. 205.

Ljubljanska porota.

Nevaren tihotapec. Včeraj se je zagovarjal Stefan Škrt, ki se je izdajal tudi za Ivana Brezovška, doma iz Leope pri Kalu, samski delavec. Obtoženec je nevaren tihotapec in tat in izkazuje njegova kazenska karta celo vrsto jako občutnih, v skupni izmeri skoraj 8 let kazni radi raznih sleparij in tatvine. Kradel je vse, kar mu je nanesla prilika in ima na vesti nebroj tatvin in sleparij. — Obtožnica ga obtožuje sledeče: Dne 29. avgusta je naletel obtoženec na svojem tihotapskem potovanju na krošnjarja Marka Popoviča, katerega je spremljal preko meje in sta zvečer prenočila v gostilni Ivana Petriča v Borovnici. Popovič je imel seboj dve precej veliki bali raznega manufakturnega blaga. To blago je shranil v gostilni, sam pa je šel s spremljevalcem v hlev spat. Ponoči pa je Škrt na tihem vstal. Splazil se je v gostilno in je odnesel eno culo blaga. Ker pa je bil tovor pretežak, je tat nedaleč od gostilne ukradenulo culo razvezal in je del blaga v vrednosti 4000 Din pometal v jarek, z ostankom pa se je napotil v Ljubljano, da razpeča kolikor mogoče hitro svoj plen. Lagal se je raznim strankam, da je faliran trgovec in si je rešil edino še to, kar ima pri sebi. Zopet drugim pa je lagal, da je železničar in da je kupil blago pod ceno od raznih tihotapcev. Ker je bil možakar čedno oblečen in je imel popolnoma siguren nastop, je res premetil še v Ljubljani več strank, da so kupile od njega razno blago. Na prodaj je imel razno moško in žensko blago. Iz Ljubljane je šel na Gorenjsko, kjer se je nastanil pri Rušiču na Posavcu, kjer ga je doletela usoda in so ga aretirali. Dalje ga dolži obtožnica, da je ukradel Francetu Rušiču železniško legitimacijo za režijsko vožnjo, na kateri je zamazal obraz, da jo je lažje in brez skrbi vporabljal. Končno pa so ga še obtožili, da je povodim aretacije napadel orožnika Ivana Jesenovca na Otočah in ga je ranil z nožem na desni roki. V razlogih je označen obtoženec kot skrajno nevaren človek, ki je presedel svojo zadnjo osem mesečno kazen v Novem mestu in je bil po kazni izgnan iz naše države. — V zagovoru je obtoženec priznal, da je res ukradel krošnjarju culo blaga, zanikal pa je v obtožnici označeno vrednost. Glede legitimacije je izjavil, da jo je našel v nekem suknjiču že zamazano, glede poškodbe orožnika pa se je zagovarjal, da se je orožnik sam obrezal ob njegov svinčnik, ki ga je nosil v stranskem

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.)

38

Odslej boš vse življenje bežal pred njih senco, in če zasedeš prestol, naj bo, kakor je ta-le, na katerem stojim jaz, obdan z nevarnimi globočninami teme. Slednjič boš omagal, umirajoč sramotne smrti, in zli bogovi se te bodo polastili, o izdajave, te vrgli v žrelo požiravca duš, da izgineš tamkaj za vse večne čase, ti in vsa tvoja hiša in vsi tisti, ki se te držijo. Tako govori Neter-Tua z glasom Amenovim, ki jo je ustvaril, z glasom njenega očeta in očeta bogov.

Ko so vojaki slišali te strašne besede, so uhajali drug za drugim po stopnicah navzdol, dokler nista slednjič ostala na strehi stolpa samo še kraljica, Asti, ki je ležala ob njenih nogah, in njen ostudni stric Abi.

Gledal jo je in je trikrat poskusil govoriti, a ni mogel, ker so mu besede zastajale v grlu. Poskusil je četrty in tedaj je rekel hripavo: »Prekliči svojo kletev, o mogočna kraljica,« je rekel, »in izpustil te bom. Star sem, nocoj so vsi moji zakoniti sinovi pomrli; prekliči svojo kletev, pusti me na vladi, in čeprav želim tebe bolj kot egipčanskega prestola, o Lepa, bom vendar dovolil, da odideš.«

»Ne,« je odgovorila kraljica, »ne morem, tudi če bi hotela. Govorila nisem jaz, marveč duh po mojih ustih. Stori najhujše, o Setov sin. Kletev ostane na tebi.«

Tedaj je Abi vztrepetal v besnosti in strahu in je odgovoril:

»Torej bodi tako, Amenova zvezda! Ničesar strašnejšega se nimam bati. torej

bom storil, kar morem najhujšega. Moj sovražnik faraon je mrtev in ti, njegova hči, boš postala moja žena po svoji lastni volji ali pa boš umrla od lakote v tem stolpu, ker se ti ne bo nobena živa duša približala. Smrt še ni prišla; moj dan pa še pride, tako mi je bilo obljubljeno. Vladač z menoj, če hočeš, ali umri od lakote brez mene, če hočeš — jaz ti pravim, Amenova hči, da moj dan še pride.«

»Jaz pa ti pravim, Setov sin, da po dnevu pride dolga strahota noči, ki nima jutra.«

Abi ni na te besede našel odgovora in se je obrnil ter odšel.

Ko je izginil, je Neter-Tua stala še nekaj časa in gledala doli k tisočim ljudstva, ki so bili zbrani na velikem trgu, kjer se je bila poprej vršila bitka, in so zrlj v smrtni tišini k njej navzgor. Nato se je umaknila od lin, prišla Asto za roko in jo odpeljala s strehe v malo sobo, kjer je spala.

Minilo je šest dni in kraljica Neter-Tua je umirala od lakote v ogelnem stolpu. Do tega časa je imela vode, ker je je bilo dovolj v vrlih, toda slednjič je je zmanjkalo; jedli pa nista bili med tem nič drugega razen nekaj medu, ki ga je Asti vzela čebelah, prebivajočim med najvišjim kame-njem stolpa. Tega dne je bil tudi med pošel, in tudi če bi ne bil pošel, bi ne bili mogli več požirati te silne hrane brez vode, s katero sta si poplakovali grlo. Čeprav je Neter-Tua v poznejših letih v spomin na to pomoč izbrala čebelo za svoj kraljevski znak, se vendar ni mogla nikoli več premagati, da bi uživala sad njihovega dela.

»Pridi dojilja,« je rekla Tua, »stopiva na streho in si oglejva zahod solnca, morda zadnjikrat, ker se mi zdi, da pojdeva za njim skozi zahodna vrata.«

Odšli sta, opiraje se druga na drugo po stopnicah, ker sta bili obdve opešali. Tamkaj sta z višine opazili, da je bilo obrežje Nila zastraženo z Abijevimi vojnimi ladjami in ves tempelj obdan z dvojnimi obročem vojakov; za vojaki pa so bili na trgu, kjer se je vršila bitka, zbrani tisoči ljudstva, ki so vedeli, da je omagujoča kraljica navadno prihajala ob solnčnem zatonu na stolp.

Ko so jo ugledali, opravljeno z oklepom, ki ga je še vedno nosila, se je zaslajalo med množico mrmranje kakor mrmranje morja, nato pa je zavladal globok molk, ker se niso upali izraziti usmiljenja, ki se jih je lotevalo. Neter-Tua je sredi tega molka, dvignila svoj krasni glas, ko je solnce zahajalo za piramidami starih kraljev, in zapela večerni spev solncu Amenu. Ko so zamrli zadnji glasovi v tihem ozračju, se je med množico zopet oglasilo mrmranje, okrog stolpa pa se je zbirala tema, ki jo je zakrila človeškim očem.

Ženski sta se prišli za roko, kakor sta bili prišli, in se vrnili po stopnicah v svojo spalnico.

»Ne smejo nam pomagati, Asti,« je rekla Tua. »Leziva in umriva.«

»Ne, kraljica,« je odgovorila Asti, obrniva se k tistemu, ki brez pomočnim pomaga. Ali se spominjaš besed, ki jih je govoril jasni duh božanstvene Ahure?«

»Spominjam se jih, Asti.«

»Kraljica, dolgo sem čakala in nisem porabila rotitve, ki mi jo je tedaj zašepetala in se sme samo enkrat rabiti. Toda priprčana sem, da je sedaj prišel trenotek, ko je treba duha, ki prebiva v tebi, priklicati, da te reši.«

»Tedaj ga prikliči, Asti,« je odgovorila Tua trdno, »če imaš moč. Če je nimaš, naj umrjeva. Toda povej mi, koga hočeš klicati? Slavo Amenovo ali faraonovega

duha ali duha Ahure, moje matere, ali katerega zaščitnih bogov?«

»Nikogar od teh,« je odgovorila Asti, »drugače mi je ukazano. Lezi in zaspi, rejenka moja, ker imam mnogo opraviti v teli urah teme. Ko se zbudiš, boš videla vse.«

»Ah,« je rekla Tua, »kadar se zbudim, če se sploh kdaj zbudim. Ali me namerjaš v spanju umoriti, Asti? Ali ti je tako ukazano? Če je tako, ti ne bom zamerila, ker bo tako prenehala moja dolga ločitev od faraona in kraljevske matere Ahure, ki me je rodila, in ker bom v prijaznih poljanah miru skupaj čakali na Ramesa, mojega ženina in tvojega sina. Ker sem kraljica, me bodo pokopali v očetovi grobnici in to je vse, česar si želim od njih in od tega bednega sveta. Uspavaj me s pesmijo, dojilja, kakor si imela navado tedaj, ko sem se bila majhna, in če ti je prav, se ne obotavljaj dolgo za menoj.«

Legla je na posteljo, visoka in plemenita Asti pa jo je prišla za roko, ki je bila tako priušala, se sklonila nad njo v temi in ji pričela peti ljubko uspavanko.

Tuine oči so se zaprle, začela je počasi in globoko dihati. Tedaj je čarovnica Asti nehala peti, zbrala je vso svojo skrivno moč, molila molitev za molitvijo, dokler ni slednjič bila vsa njena duša čista, da si je upala izgovoriti slovesni zagovor, ki ga ji je Ahura bila prišepetala v uho. Pričelo teh zamrmranih svetih besed so se zaslajali krki divjih glasov skozi noč, trdni stolp se je potresel in kristalna krogla, v katero sta zrla Kaku in Meritra, se je med njima nenadoma razletela, Abi pa je, smrtno blede od groze, sam ni vedel pred čim, planil z ležišča.

Tedaj je tudi Asti zaspala ali omedlela in v sobi je bilo vse tiho, tiho kakor v grobu.

žepu suknjica. Pri njem so našli poleg blaga še 2486 Din 75 p. gotovine, to je bil skupiček za prodano blago. — V preiskovalnem zaporu v Radovljici je obtoženec odlomil od postelje železen drog in je skopal že veliko luknjo v zid, da bi pobegnili. Zasačili pa so ga še pravčasno in so ga prepeljali v varnejše ljubljanske zapore. — Dalje se je ugotovilo, da je bil mož tudi nevaren živinski tat in da ni bil pred njim varen noben hlev. Ukradel je že več volov in pa razne vprege. Senat je stavil porotnikom glasom obtoženice štiri glavna vprašanja, katera so porotniki soglasno potrdili in je bil obsojen škrti na tri in pol leta težke ječe.

Boljši slepar. Kot drugi obtoženec je nastopil 40 letni ločeni knjigovodja Milan Mulley, obtožen radi tatvine, goljufije in poverbe. Obtoženec je član bogate in ugledne rodbine Mulleyeve v Dolenjem Logatcu, je imel svoječasno posebno v naprednih krogih in društvi velik ugled in je prednjačil pri vseh sokolskih in liberalnih prireditvah v Logatcu in okolici. Znan je bil tudi kot dober gost in gostitelj v raznih boljših ljubljanskih krogih, kjer so ga v vseh družbah, posebno v gostilniških in kavarniških z odprtimi rokami čestitljivo sprejemali. Pri tem pa je mož zanemarjal dom in delo, doživel je razne ne-

prilike v družini in je, ko so mu pošla vsa sredstva, vstopil v službo kot pomožna moč pri upraviteljstvu snežinske graščine. Njegova obtožnica je precej obsežna in težka. Obtožen je bil: Da je v Dolenjem Logatcu izrezal iz kočije Franceta Korenčana, ki jo je imel shranjeno pri obtoženčevi sorodnici, usnjato streho. Usnje je prodal za 50 Din, škode pa je napravil za 2000 Din. Dalje je spravil v zмотo in ogoljufal pod zvito pretvezo in lažnjivimi obljubami sledeče stranke: V Kozaršah je izvalil od Jakoba Trudna 130 Din. Lagal mu je, da ga pošljo oskrbnik snežinske graščine, da naj da nekaj drobiža kot nakupnino za les in sicer zato, ker rabi drobiž za izplačilo delavcev. — V Šmarti je ponudil Jožetu Baragi v nakup svoje pohištvo, katero je mož dobro poznal in je izvalil od njega kot nakupnino 925 Din. Kasneje pa je Baraga ugotovil, da je obtoženec svoje pohištvo že precej časa preje prodal snežinski graščini.

Nato se je spravil obtoženec na kupčije s kožami. Kot uslužbenec graščine je prinesel v Ljubljano v ustroj razne kože. Te kože pa je, mesto da bi jih po izvršitvi oddal zopet graščinski upravi, prodal in je denar zapravil. Prodajal je pri trvdki Wanek 4 kune belice, 4 divje mačke, lisico in 2 volka, pri trvdki Šmale pa 2 kuni belici, kuno zlatico

in pa lisico. Napravil je s tem graščini 7500 dinarjev škode. Radi kož je nastala med graščino in trvdko Wanek tudi civilna pravda, katero pa je graščina izgubila in je morala plačati poleg izgube kož še 5000 Din pravnih stroškov. Dalje je bil mož obtožen, da je izvalil kot uslužbenec snežinske graščine od trvdke Koutny v Ljubljani 2 krožni žagi in 10 ploščatih pil v vrednosti 564 Din 50 p. Tudi to je obtoženec prodal in je denar zapravil. Nato pa je zašel na lesne kupčije. Nalagal je lesnega trgovca Ivana Furlana, da je kupil za njega od Marije Popit na Ravniku in od Ivana Kramenška na Lazah tesan les in da potrebuje za nakup denar. Furlan mu je verjel in mu je res izročil 4450 Din in pa 150 lir. Opeharjeni trgovec pa je kasneje zastoj iskal Popitovo in Kramenška, ker jih sploh ni in je obtoženec dotične kupne pogodbe sam napravil. — Matijo Kogoja iz Gorenje vasi pa je opeharil na ta način, da mu je obljubil nabavo 50 smrek. Kogoj mu je res dal na račun kupnine 1000 Din. Ko pa ga je hotel drugič potegniti še za 300 Din, je postal Kogoj nezaupen in se je izgovoril, da nima denarja. Pri teh kupčijah je ogoljufal navedene stranke skupno za 14.869 Din 50 p in pa 150 lir. Končno očita obtožnica obtožencu še poverbo v znesku 375 Din. Ta

znesek je namreč prejel obtoženec koncem leta 1921 na Snežniku od Milorada Kurandiča na račun graščine kot kupnino za drva in ga je zapravil. — Ko je Mulley slutil, da so ga ogradili, je prišel v Ljubljano in se je javil na policiji in pri državnem pravdniku, ker je mislil, da ga že zasledujejo. Ker pa takrat še niso došle ovadbe, so ga povsod odslovili. Kasneje pa so ga na podlagi raznih ovadb dne 17. majnika aretirali. Pri obravnavi je obtoženec popolnoma priznal vse, kar ga dolži obtožnica in je bila razprava nato jako kratka. Po zaslišanju raznih prič, ki so tudi potrdile svoje prvotne izpovedbe, so porotniki vsa vprašanja glede tatvine, goljufije in poverbe soglasno potrdili, pač pa so znižali vrednost pri prvem vprašanju glede usnja na Korenčanovi kočiji pod 1000 Din, pri ostalih goljufijah pa pod 10.000 Din, nakar je bil obsojen radi tatvine, goljufije in poverbe na 8 mesecev ječe in mora plačati takso in razne odškodnine. Vsteli pa so mu v kazni preiskovalni zapor od 17. majnika, tako, da ima mož še približno en mesec za presedeti.

Danes se vršita dve obravnavi in sicer proti Mariji Blatnikovi iz Ižanskega radi detomora in proti Francetu Zupanu radi hudo delstva, težke telesne poškodbe.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamkol

S. Mattè

tovarna kožuhovine, stroje-nje, barvanje, konficioniranje, preobnove, popravila.

Sodna ulica 5.

TRGOVINA

Vzamem za več let v najem trgovino s stanovanjem in inventarjem ali brez inventarja v mestu ali na deželi. Pristopim tudi kot družabnik. — Ponudbe prosim na upravo lista pod št. 7642.

SPECERIJSKA TRGOVINA v KRANJU išče močnega, poštenega VAJENCA. Pogoji, da ni domačin ter da ima dovolj šol. izobrazbe. — Ponudbe pod »VAJENEC« št. 7643 na upravo lista.

STANOVANJE

Iščeta zakonca brez otrok (fizred. mirna stranka), 1-3 sobe s kuhinjo, v mestu ali na periferiji; najemna posrta stvar. — Ponudbe na naslov: »Hilnik«, Erjavčeva cesta 12, Ljubljana.

Spalnica

hrastova, moderna, solidna, se proda po nizki ceni za 11.000 dinarjev (vredna je 16.000 Din). — SP. ŠIŠKA, pri mizarju J. BAJDE.

Strojniki in kurjač

samo delavce v popravil. in montaži, išče službe. Ponudbe na upravo lista pod št. »Trezen 4/XII«.

Napredaj imam dvoje

lahke sanke

za enega konja. Ivan LAH, kovač, Lesce 39, Gorenjsko.

ženitna ponudba

Samotarec star 38 let, zdrav in simpatičen, mirnega značaja, trgovsko naobražen, z manjšim kapitalom v gotovini, išče vsled pomanjkanja znanstva znanja če mogoče z enako gospodsko ali vdovo, v svrhu takojšnje poročitve. Vdove do dveh otrok niso izključene. Tajnost strogo zadržana. Le resne in neanonimne ponudbe s polnim naslovom — če mogoče s sliko — pod št. »Samotarec 1886« na upravo »Slovenca«. 7635

Pošteno dekle

pridnih rok, stara 20—30 let, ki se razume na kuhanje in hišno delo, se sprejme takoj v boljši hiši. — Naslov v upravi pod 7638.

POZOR! POZOR!

Ostanki za perilo

so napredaj po polovični ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, L. nad., desno.

IZGUBILA SE JE

na Radio-koncertu moška usnjata rokavica. Najditelja prosim, javiti naslov proti odškodnini na upravo lista.

Prodajalka

meš. stroke, se takoj sprejme na deželi. Pismene ponudbe z navedbo referenc na upravo lista pod 7649.

Tapetniki!

Prvovrstno morsko TRAVO (AFRIK) nudi najceneje

»FRUCTUS«

Ljubljana — Tabor št. 2, Krekov trg št. 10.

Otroške oblečke

za dečke in deklice, navadne in boljše, predpasnike, volnene svitarke, razno trikotaržo, nogavičke in drugo si sv. Miklavž lahko za malo denarja nabavi pri trvdki F. in L. GORIČAR, »Pri Ivanki«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

NAPRODAJ

KOMPL. OPRAVA

za spalno sobo iz orehovega lesa, zelo dobro ohranjena. Sv. Petra cesta 51. Ogleda se lahko od 11.—4. ure pop.

Rabim čevljarskega POMOČNIKA

samo za šivna dela in za kontes-pete. Logar Anton, Dalmatinova ulica 7, Ljublj.

Damski klobuki

nakitni, od 100 do 150 Din. baržunasti nakitni od 200 do 300 Din, velour svileni po 200 Din. Oglejte si izložbo!

HORVAT,

modistka — Stari trg.

Pisalni stroj

star, toda dobro ohranjen, se KUPI (evt. tudi starejši sistem). Ponudbe z navedbo cene in sistema na upravo »Slovenca« pod št. 7615.

Nudim vpletke (krite) lasne obročke. Barvanje las z Ornel Hene. M. PODKRAJŠEK frizer za dame in gospode

Najprimernejše

Miklavžovo darilo

dobite v umetniškem ateljeju za narodne in moderne vezene Božene Kopačeve u Kranju

Cenik zastoji! Cenik zastoji!

Damske plašče

najnovejši kroji, fini in navadni, razne športne bluze, mod. krila, domače damske obleke (Hauskleid), predpasniki iz klota, listra, šifona in kretona, tudi vse dam. perilo, kupite najceneje, ker je lastni izdelak, pri F. in L. GORIČAR, »PRI IVANKI«, Sv. Petra cesta 29 — Ljubljana.

V HRV. PRIMORJU, lepem, zdravem kopališču, se proda ob obali več manjših STAVBENIH PARCEL

Naslov v upravi pod 7608.

PERJE

kokoške, račje, gosje in gosji puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni trdka

E. Vajda, čakovec

V gostilni pri »Bobenčku« na Sv. Petra cesti vsak PETEK

POLENOVKA

tudi čez ulico. 7601

Iščejo se pletilje.

Istotam se odda pletenje na dom. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 7578.

Za Miklavža in božič.

Mamice, razveselite otroke in kupite igračne vozčke in mala dvokolesa, trikelne, holenderje, stolice, zložljive tudi za mizice, šivalne stroje itd. najceneje TRIBUNA F. B. L., Tovarna dvokoles in otroških vozčkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 7004

Iščem LOKAL za krojaško obrt

v industrijskem kraju ali bližini mesta na Slovenskem. — Ponudbe na naslov: Uprava »Slovenca«, podružnica CELJE — »Beli vol«.

Objava.

Na dan 15. januarja 1925 god. u 11. časova pre podne održaće se u saobraćaj. odeljenju opštine grada Beograda, Jugovića ul. br. 1 — ofertalna licitacija za nabavku oko

600.000 kamenih kocaka

od eruptivne stene. — Predračunska suma 5.000.000 Din. — Ponuđači sa kamenom iz inostranstva izključaju se. — Ponude moraju biti saobrazne zakonu o državnom računovodstvu i tačno odgovarati propisanim opštim i tehničkim uslovima, koje interesanti mogu videti, odnosno od-kupiti, u saobraćajnom odeljenju opštine grada Beograda.

IZ SUDA OPŠTINE GRADA BEOGRADA,

A. br. 27.045 od 22. novembra 1924 god.

Agitirajte za naše časopise!

MERAKL

barve, črnila, lake, kiti, emalje, čopiče in zadržane čisti firnež najbolje kakovosti nudi

Medič-Zankl družba z o. z.

Maribor Ljubljana Novi Sad
podružnica centrala skladišče
Tovarne
Ljubljana — Medvode.

MALA TRGOVINA

z mešanim blagom

na jako prometnem kraju se z vsem inventarjem ugodno proda. Ugodno za samca. — Cenj. ponudbe na: Uprava »Slovenca«, podružnica CELJE pod št. »Trgovina«.

Za Miklavža

SO

Bizjakovi keksi

najprikladnejše in najcenejše

darilo.

Gospodsvetska cesta 7.

Marijin trg 2.

Zimske suknje

v vseh modernih oblikah iz češkega in angleškega blaga, priporoča po jako zmernih cenah

A. KUNC, Ljubljana

Gospodska ulica šte. 7.

„Vinaria“ delniška družba v Ptuj

vinogradnikov priporoča vinskim trgovcem in gostilničarjem svojo bogato zalogo

izbornih haloških in ljutomerskih vin

po zelo ugodnih cenah.

Amalija Gerdešič

vdova po dvornem svetniku in predsedniku okrožnega sodišča v pokoju

v 86. letu starosti.

Pogreb bo v petek, dne 5. decembra 1924 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Novem mestu.

Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v obeh tukajšnjih cerkvah.

Naj v miru počiva!

Novo mesto, dne 4. decembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI.